

16.4.2024

A9-0234/298

Grozījums Nr. 298

Juan Fernando López Aguilar

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas vārdā

Robert Biedroń

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas vārdā

Ziņojums

Evin Incir, Frances Fitzgerald

Vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošana
(COM(2022)0105 – C9-0058/2022 – 2022/0066(COD))

A9-0234/2023

Direktīvas priekšlikums

–

EIROPAS PARLAMENTA GROZĪJUMI*

Komisijas priekšlikumā

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES
DIREKTĪVA (ES) 2024/...**

(...)

par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 82. panta 2. punktu un
83. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

* Grozījumi: jaunais vai grozītais teksts ir norādīts treknā slīprakstā; svītrojumi ir apzīmēti ar simbolu ■ .

¹ OV C 443, 22.11.2022., 93. lpp.

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru²,

² Eiropas Parlamenta ... nostāja (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta) un Padomes ... lēmums.

tā kā:

- (1) Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt visaptverošu regulējumu, lai efektīvi **novērstu un** apkarotu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē visā Savienībā. Tas tiek darīts, stiprinot un ieviešot pasākumus saistībā ar attiecīgo noziedzīgo nodarījumu un sodu definēšanu, cietušo personu aizsardzību un tiesu iestāžu pieejamību, atbalstu cietušajām personām, **labāka datu vākšanu**, prevenciju, koordināciju un sadarbību.
- (2) Sieviešu un vīriešu līdztiesība un diskriminācijas aizliegums ir Savienības pamatvērtības un pamattiesības, kas nostiprinātas attiecīgi Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (“Harta”) 21. un 23. pantā. Vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē apdraud šādas patiesās vērtības un tiesības, graujot sieviešu un meiteņu tiesības uz līdztiesību visās dzīves jomās **un traucējot viņu līdztiesīgu dalību sabiedriskajā un profesionālajā dzīvē**.

- (3) Ar vardarbību pret sievietēm un vardarbība ģimenē *tiek pārkāptas* pamattiesības, piemēram, tiesības uz cilvēka cieņu, tiesības uz personas dzīvību un neaizskaramību, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas aizliegumu, tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, *tiesības uz brīvību un drošību* , tiesības uz personas datu aizsardzību, *tiesības uz diskriminācijas aizliegumu* , tostarp *dzimuma dēļ* , un bērna tiesības, kas nostiprinātas Hartā *un Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērna tiesību konvencijā* .
- (4) Šī direktīva atbalsta starptautiskās saistības, ko dalībvalstis uzņēmušās, lai apkarotu un novērstu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu, *Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām* un attiecīgā gadījumā Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu un Starptautiskās Darba organizācijas Konvenciju par vardarbības un aizskarošas izturēšanās izskaušanu darba vietā, kas parakstīta 2019. gada 21. jūnijā Ženēvā.

- (5) Ņemot vērā ar vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē saistītās īpatnības, ir jāparedz visaptverošs noteikumu kopums, kas mērķtiecīgi risina joprojām pastāvošo vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē problēmu un ņem vērā vardarbībā cietušo personu specifiskās vajadzības. Spēkā esošie noteikumi Savienības un valstu līmenī ir izrādījušies nepietiekami, lai efektīvi apkarotu un novērstu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Konkrētāk, kamēr Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/36/ES³ un 2011/93/ES⁴, kurās galvenā uzmanība ir pievērsta konkrētiem vardarbības veidiem, un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES⁵, kas nosaka vispārēju regulējumu attiecībā uz noziegumos cietušām personām, nodrošina dažus aizsardzības pasākumus cietušajām personām, ar minētajiem noteikumiem tomēr netiek risinātas viņu īpašās vajadzības.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/36/ES (2011. gada 5. aprīlis) par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību (OV L 101, 15.4.2011., 1. lpp.).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/93/ES (2011. gada 13. decembris) par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2004/68/TI (OV L 335, 17.12.2011., 1. lpp.)

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES (2012. gada 25. oktobris), ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (OV L 315, 14.11.2012., 57. lpp.).

- (6) Vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē var saasināties, ja tā ir saistīta ar diskrimināciju, kuras pamatā ir dzimuma un kāda cita diskriminācijas iemesla vai citu diskriminācijas iemeslu **kombinācija**, kā **noteikts Hartas 21. pantā**, proti, rases, ādas krāsas, etniskās vai sociālās izcelsmes, ģenētisko iezīmju, valodas, reliģijas vai pārliecības, politisko vai jebkuru citu uzskatu, piederības nacionālai minoritātei, īpašuma, izcelsmes, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ (“interseksionālā diskriminācija”). Tādēļ dalībvalstīm būtu jāpievērš pienācīga uzmanība cietušajām personām, kuras skārusi šāda interseksionālā diskriminācija, **veicot** īpašus pasākumus. **Personas, kuras skar interseksionālā diskriminācija, ir pakļautas paaugstinātam riskam saskarties ar dzimumu saistītu vardarbību. Minētais paaugstinātais risks dalībvalstīm attiecīgi būtu jāņem vērā, kad tās īsteno šajā direktīvā paredzētos pasākumus, īpaši saistībā ar tādiem pasākumiem kā individuālā novērtējuma veikšana, lai identificētu cietušo personu vajadzības pēc aizsardzības, speciālistu atbalstu cietušajām personām un nepieciešamās speciālistu apmācības un informāciju, nonākot saskarē ar cietušajām personām.**

- (7) Cietušās personas ir pakļautas lielākam iebiedēšanas, atriebības, sekundāras un atkārtotas viktimizācijas riskam. ***Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka minētajiem riskiem un nepieciešamībai aizsargāt šādu cietušo personu cieņu un fizisko neaizskaramību tiek pievērsta īpaša uzmanība. Iepriekšēja noziedzīga nodarījuma izdarītājpazīšana vai iepriekšējās attiecības ar viņu ir faktors, kas jāņem vērā, novērtējot atriebības risku.***
- (8) ***Cietušajām personām vajadzētu būt iespējai īstenot savas tiesības pirms kriminālprocesa, tā laikā un pienācīgu laiku pēc tā saskaņā ar viņu vajadzībām un šajā direktīvā izklāstītajiem nosacījumiem.***

- (9) Šīs direktīvas **noteikumi, kas attiecas uz cietušo personu tiesībām**, būtu jāpiemēro **visām personām, kuras cietušas** no noziedzīgas rīcības, kas ir uzskatāma par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, par ko saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem ir paredzēta kriminālatbildība. Tas ietver šajā direktīvā definētos noziedzīgos nodarījumus, proti, **█** sieviešu dzimumorgānu kropļošanu, **piespiedu laulības**, intīmu vai manipulētu materiālu kopīgošanu bez piekrišanas, kibervajāšanu, kiberuzmākšanos, **kiberatsegšanos** un kiberkūdīšanu uz vardarbību vai naidu un noziedzīgu rīcību, uz ko attiecas citi Savienības **tiesību akti**, jo īpaši Direktīvas 2011/36/ES un 2011/93/ES. Visbeidzot, daži noziedzīgi nodarījumi saskaņā ar valsts tiesību aktiem ietilpst vardarbības pret sievietēm definīcijā. Tas ietver tādas noziegumus kā feminicīds, **izvarošana**, seksuāla uzmākšanās, seksuāla vardarbība, vajāšana, agrīnas **█** laulības, piespiedu aborti, piespiedu sterilizācija un dažādus kibervardarbības veidus, piemēram, seksuālo uzmākšanos tiešsaistē **un** kiberbulingu **█**. Vardarbība ģimenē ir vardarbības veids, par kuru varētu atsevišķi noteikt kriminālatbildību saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai kurš ietilpst noziedzīgos nodarījumos, kas izdarīti ģimenē vai mājās, vai starp bijušajiem vai pašreizējiem laulātajiem **vai partneriem neatkarīgi no tā, vai viņiem ir kopīga māsājniecība. Atsevišķas dalībvalstis var plašāk traktēt to, kas saskaņā ar valsts krimināltiesībām ir vardarbība pret sievietēm. Būtu jānorāda, ka šī direktīva neaptver visas noziedzīgās darbības, kas saistītas ar vardarbību pret sievietēm.**

- (10) Vardarbība pret sievietēm ir pastāvīga strukturālas diskriminācijas pret sievietēm izpausme, kas izriet no vēsturiski nevienlīdzīgām varas attiecībām starp sievietēm un vīriešiem. Tas ir ar dzimumu saistīts vardarbības veids, ko pret sievietēm un meitenēm galvenokārt veic vīrieši. To veido ■ sociāli veidotas lomas, uzvedība, darbības un īpašība, kuras attiecīgā sabiedrība uzskata par piemērotām sievietēm un vīriešiem. ***Tādējādi, īstenojot šo direktīvu, būtu jāņem vērā perspektīva, kas paredz risināt dzimumu jautājumus ar īpašu piesardzību.***
- (11) Vardarbība ģimenē ir nopietna sociāla problēma, kas bieži vien paliek neatklāta. Tā var izraisīt nopietnas psiholoģiskas un fiziskas traumas ar nopietnām sekām cietušās personas ***privātā un profesionālā dzīvē***, jo noziedzīga nodarījuma izdarītājs parasti ir persona, kuru cietušais pazīst un no kuras cietušais sagaida, ka var tai uzticēties. Šāda vardarbība var izpausties dažādos veidos, tostarp fiziski, seksuāli, psiholoģiski un ekonomiski, ***un tā var notikt dažādās attiecībās***. Vardarbība ģimenē ***bieži ietver piespiedu*** kontroli un var notikt neatkarīgi no tā, vai noziedzīga nodarījuma izdarītājam ir vai nav bijusi kopīga mājsaimniecība ar cietušo personu.

- (12) Pasākumi saskaņā ar šo direktīvu ir izstrādāti tā, lai nodrošinātu sieviešu un meiteņu specifiskās vajadzības, jo ***kā norāda dati un pētījumi***, viņas tiek nesamērīgi pakļautas vardarbības veidiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, proti, vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē. ■ Tomēr arī ■ citas personas ■ cieš no šādu veidu vardarbības, un ***tāpēc arī*** šīm personām būtu jāgūst labums no ***tiem pašiem*** pasākumiem, kas direktīvā paredzēti ***cietušajām personām***. Tāpēc terminam “cietusī persona” būtu jāattiecas uz visām personām neatkarīgi no ■ dzimuma, ***un, ja vien šajā direktīvā nav paredzēts citādi, visām cietušajām personām būtu jāgūst labums no tiesībām, kas saistītas ar cietušo personu aizsardzību un tiesu iestāžu pieejamību, atbalstu cietušajām personām un preventīviem pasākumiem.***

- (13) *Situācijas, kad bērni kļūst par lieciniekiem vardarbībai ģimenē, var būt tiem postošas viņu ievainojamības dēļ. Bērni, kuri ģimenē vai māsājniecībā ir liecinieki vardarbībai ģimenē, parasti cieš no tieša psiholoģiska un emocionāla kaitējuma, kas savukārt ietekmē viņu attīstību un tādējādi pakļauj viņus lielākam riskam ciest no fiziskām un garīgām slimībām gan īstermiņā, gan ilgtermiņā. Atziņa, ka bērniem tiek radīts kaitējums situācijās, kad viņi kļuvuši par lieciniekiem vardarbībai ģimenē, un paši ir cietušās personas, ir nozīmīgs solis, lai aizsargātu tos bērnus, kuri cieš no vardarbības ģimenē.*
- (14) *Šajā direktīvā ar jēdzienu “kompetentās iestādes” būtu jāsaprot iestāde vai iestādes, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir izraudzītas par kompetentām veikt šajā direktīvā paredzēto pienākumu. Katrai dalībvalstij būtu jānosaka, kuras iestādes ir kompetentas veikt katru no minētajiem pienākumiem.*

- (15) Ievērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 288. pantu, ***direktīvām tām dalībvalstīm, kurām tās adresētas, ir jāuzliek saistības attiecībā uz sasniedzamo rezultātu, bet jāļauj šo valstu iestādēm noteikt to īstenošanas formas un metodes. Tomēr, ņemot vērā*** sieviešu dzimumorgānu kropļošanas ***nodarījuma īpašo raksturu un nepieciešamību nodrošināt aizsardzību*** cietušajām personām, ***kurām tās rezultātā nodarīts konkrēts kaitējums***, šis nodarījums būtu īpaši jāaplūko ***dalībvalstu*** krimināltiesībās. Sieviešu dzimumorgānu kropļošana ir ***vardarbīga un*** ekspluatējoša prakse, kas attiecas uz meitenes vai sievietes dzimumorgāniem un ko veic, lai saglabātu un izrādītu dominanci pār sievietēm un meitenēm un sociāli kontrolētu meiteņu un sieviešu seksualitāti. To dažkārt veic bērnu vai piespiedu laulību vai vardarbības ģimenē kontekstā. Sieviešu dzimumorgānu kropļošana ir ***vardarbīga un*** ekspluatējoša prakse, kas attiecināms uz meitenes vai sievietes dzimumorgāniem un tā mērķis ir, lai saglabātu un izrādītu dominanci pār sievietēm un meitenēm un īstenotu sociālo kontroli, kas skar meiteņu un sieviešu seksualitāti. Tas dažkārt tiek īstenots, organizējot bērnu piespiedu laulības vai vardarbības ģimenē kontekstā. Sieviešu dzimumorgānu kropļošana var tikt īstenota kā tradicionāla prakse, ko dažas kopienas piekopj attiecībā uz kopienā esošām sievietēm. Tajā jāietver ***kropļojošas*** darbības, ko veic ar medicīnu nesaistītu iemeslu dēļ ***un kas cietušajām personām izraisa neatgriezenisku kaitējumu mūža garumā***. Sieviešu dzimumorgānu kropļošana ***rada psiholoģisku un sociālu kaitējumu, kas nopietni ietekmē cietušās personas dzīves kvalitāti***. Terminam “ekscīzija” būtu jāattiecas uz klitora un lielo kaunuma lūpu (*labia majora*) daļēju vai pilnīgu izgriešanu. Vārdam “infibulācija” būtu jāaptver lielo kaunuma lūpu (*labia majora*) aizvēršana, daļēji sašujot kopā vulvas ārējās lūpas, lai sašaurinātu maksts atveri. Terminam “citāda kropļošana” būtu jāattiecas uz visiem pārējiem sieviešu dzimumorgānu fiziskajiem pārveidojumiem.

(16) *Piespiedu laulības ir vardarbības veids, kas nopietni pārkāpj pamattiesības un, it īpaši, sieviešu un meiteņu tiesības uz fizisko neaizskaramību, brīvību, neatkarību, fizisko un garīgo veselību, seksuālo un reproduktīvo veselību, izglītību un privāto dzīvi. Nabadzība, bezdarbs, paražas vai konflikti ir faktori, kas veicina piespiedu laulības. Fiziska un seksuāla vardarbība un vardarbības draudi bieži tiek izmantoti kā spaidu līdzeklis, lai sievieti vai meiteni piespiestu stāties laulībā. Bieži vien piespiedu laulības ir saistītas fizisku un psiholoģisku izmantošanu un vardarbību, piemēram, seksuāla izmantošanu. Tādēļ ir nepieciešams, lai visas dalībvalstis noteiktu kriminālatbildību par piespiedu laulībām un noziedzīga nodarījuma izdarītājiem piemērotu sodu. Šī direktīva neskar “laulības” definīcijas, kas noteiktas valsts vai starptautiskajos tiesību aktos. Dalībvalstīm būtu jāveic nepieciešamie pasākumi, lai paredzētu noilguma termiņu, kas ļauj veikt izmeklēšanu, kriminālvajāšanu, tiesvedību un tiesas nolēmumu pieņemšanu par piespiedu laulībām. Ņemot vērā to, ka no piespiedu laulībām cietušās personas bieži vien ir nepilngadīgas, noilguma termiņiem būtu jānosaka tāds laikposms, kas ir pietiekams un samērīgs ar attiecīgā nodarījuma smagumu, lai varētu efektīvi uzsākt tiesvedību pēc cietušās personas 18 gadu vecuma sasniegšanas.*

- (17) Ir jāparedz saskaņotas noziedzīgu nodarījumu un sodu definīcijas attiecībā uz konkrētiem kibervardarbības veidiem, ***kad vardarbība ir cieši saistīta ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (“IKT”) izmantošanu un kad minētās tehnoloģijas tiek izmantotas, lai ievērojami palielinātu nodarījumu smagumu, tādējādi mainot nodarījumu raksturojošās īpašības.*** Kibervardarbība, jo īpaši tiek vērsta un ietekmē politiķes, žurnālistes un cilvēktiesību aizstāves. ***Cilvēktiesību aizstāvji ir personas, personu grupas vai organizācijas, kas veicina un aizsargā vispārēji atzītas cilvēktiesības un pamatbrīvības.*** Kibervardarbības ietekmes rezultātā mazinās sieviešu iesaistīšanās un tiek kavēta viņu līdzdalība, lai nodrošinātu līdztiesību ar vīriešiem. Kibervardarbība arī nesamērīgi ietekmē sievietes un meitenes izglītības iestādēs, piemēram, skolās un universitātēs, un tas negatīvi ietekmē viņu tālākizglītību un garīgo veselību, ***radot sociālo izstumtību, trauksmi un pamudinājumu nodarīt paškaitējumu un*** — ekstremālās situācijās — var novest pie pašnāvības.

- (18) IKT izmantošana rada risku, ka daži kibervardarbības veidi var viegli, ātri un plaši izplatīties, kā arī *nepārprotamu risku* radīt vai palielināt smagu un ilgstošu kaitējumu cietušajām personām. Šādas izvēršanas potenciāls, kas ir priekšnoteikums vairāku šajā direktīvā definēto kibervardarbības nodarījumu izdarīšanai, būtu jāskata kā faktors, lai noteiktus materiālus padarītu pieejamus plašākai sabiedrībai. *Jēdzieni “pieejams sabiedrībai” un “publiski pieejams” būtu jāsaprot, ka potenciāli tiek sasniegtas vairākas personas. Šādi jēdzieni būtu jāinterpretē un jāpiemēro, ņemot vērā attiecīgos apstākļus, tostarp tehnoloģijas, kas izmantotas, lai padarītu šos materiālus pieejamus. Turklāt, lai paredzētu tikai minimālos noteikumus attiecībā uz pašiem nopietnākajiem kibervardarbības veidiem, attiecīgie šajā direktīvā definētie nodarījumi attiecas uz rīcību, kas cietušajai personai var radīt būtisku kaitējumu vai būtisku psiholoģisku kaitējumu, vai uz tādu rīcību, kas cietušajai personai radītu nopietnas bailes par savu drošību vai par apgādājamo drošību. Katrā konkrētā gadījumā, novērtējot, vai rīcība var radīt būtisku kaitējumu, būtu jāņem vērā lietas faktiskie apstākļi, neskarot tiesu neatkarību. Iespējamību, ka tiks nodarīts būtisks kaitējums, var izsecināt no objektīviem faktiskajiem apstākļiem. Šī direktīva attiecībā uz šo nosaka minimālo tiesisko regulējumu, un dalībvalstis var brīvi pieņemt vai saglabāt stingrākus krimināltiesību noteikumus.*

- (19) **Attēlu, videomateriālu vai līdzīgu materiālu, kuros atspoguļotas nepārprotami seksuālas darbības vai personas ķermeņa intīmās daļas, publiskošana, izmantojot IKT, bez attiecīgās personas piekrišanas** var būt ārkārtīgi kaitīga cietušajām personām, jo īpaši ņemot vērā to, ka šādai publiskošanai ir tendence viegli, ātri un plaši izplatīties un tā ir viegli, ātri un plaši izdarāma, kā arī tās intīmo raksturu. Šajā direktīvā definētajā attiecīgajā noziedzīgajā nodarījumā būtu jāietver visu veidu šādi materiāli, piemēram, attēli, fotogrāfijas un videomateriāli, tostarp seksualizēti attēli, audioklipi un videoklipi. Tam būtu jāattiecas uz situācijām, kad materiāls, bez cietušās personas piekrišanas, tiek padarīts **publiski** pieejams ar IKT palīdzību, neatkarīgi no tā, vai cietusī persona piekrita šāda materiāla radīšanai vai, iespējams, ir nosūtījusi to kādai konkrētai personai. Noziedzīgajā nodarījumā būtu jāietver arī tāda materiāla radīšana, **manipulēšana vai pārveidošana** bez piekrišanas kā, piemēram, attēlu rediģēšana, **tostarp izmantojot mākslīgo intelektu**, kas materiālam liek izskatīties tā, it kā cita persona būtu iesaistīta seksuālās darbībās, ciktāl materiāls pēc tam tiek darīts **publiski** pieejams, izmantojot IKT, bez minētās personas piekrišanas. Šādai radīšanai, **manipulēšanai vai pārveidošanai** būtu jāietver “dziļviltojumu” izgatavošana, ja materiāls redzami līdzinās reālai personai, objektiem, vietām vai citām vienībām vai notikumiem un ataino kādas personas seksuālas darbības, un citiem nepatiesi varētu šķist, ka materiāli ir autentiski vai ticami. Lai efektīvāk aizsargātu no šādas rīcības cietušās personas, būtu jāietver arī draudēšana veikt šādas šādās darbības.

(20) *Kriminālbildība par tādu attēlu, videomateriālu vai citu materiālu izplatīšana sabiedrībai bez attiecīgās personas piekrišanas, izmantojot IKT, kuros atspoguļotas nepārprotami seksuālas darbības vai personas ķermeņa intīmās daļas, nebūtu jāparedz gadījumos, ja šāda kriminālbildības neparedzēšana ir nepieciešama, lai aizsargātu pamattiesības, kuru aizsardzība paredzēta Hartā, jo īpaši vārda brīvību, tostarp brīvību saņemt un izplatīt informāciju un idejas atvērtā un demokrātiskā sabiedrībā, kā arī humanitāro un eksakto zinātņu brīvību, tostarp akadēmisko brīvību. Turklāt kā minētais noziedzīgais nodarījums nebūtu jāklasificē publisko iestāžu rīkošanās ar šādiem materiāliem, jo īpaši, lai īstenotu kriminālprocesu vai lai novērstu, atklātu vai izmeklētu noziegumu, un dalībvalsīm noteiktos apstākļos būtu jāspēj atbrīvot personu no atbildības, piemēram, ja palīdzības tālruņa numuru nodrošinātāji vai palīdzības tīmekļa vietnes rīkojas ar materiāliem, lai iestādēm ziņotu par noziedzīgu nodarījumu.*

- (21) Kibervajāšana ir moderns vardarbības veids, ko noziedzīga nodarījuma izdarītājs bieži vien veic pret ģimenes locekļiem vai vienā mājsaimniecībā dzīvojošām personām, bet to veic arī bijušie partneri vai paziņas. Parasti noziedzīga nodarījuma izdarītājs ļaunprātīgi izmanto tehnoloģijas, lai pastiprinātu piespiedu un kontrolējošu uzvedību, manipulēšanu un novērošanu, tādējādi palielinot cietušās personas bailes, trauksmi un pakāpenisku izolāciju no draugiem, **ģimenes un darba**. Tādēļ būtu jānosaka minimālie noteikumi par kibervajāšanu. Kibervajāšanas noziedzīgajam nodarījumam būtu jāietver **atkārtota vai** nepārtraukta cietušās personas novērošana, izmantojot IKT, bez cietušā piekrišanas vai juridiskas atļaujas. Šāda novērošana varētu būt iespējama, apstrādājot cietušās personas personas datus, piemēram, ja veikta identitātes zādzība, **nozagtās paroles, uzlauztast** cietušās personas ierīces, **slepeni aktivizētas atslēgu piešķiršanas programmatūras**, lai piekļūtu cietušās personas privātajām telpām, instalējot ģeolokalizācijas lietotnes, tostarp vajāšanas programmatūru, vai nozogot cietušās personas ierīces. Turklāt kibervajāšanā būtu jāietver cietušo personu uzraudzība bez minētās personas piekrišanas vai atļaujas, izmantojot tehnoloģiju ierīces, kas savienotas ar lietu internetu, piemēram, viedās mājsaimniecības ierīces. **Tomēr var būt situācijas, kad novērošanai ir legītimi iemesli, piemēram, ja vecāki uzrauga savu bērnu atrašanās vietu un darbības tiešsaistē vai ja radnieki uzrauga slimu, vecu vai neaizsargātu personu vai personu ar invaliditāti veselību, vai ja tiek veikts mediju monitorings un publiskos avotos pieejamu izlūkdatu iegūšana.**
- (22) **Kriminālatbildībai būtu jāiestājas tikai tajos gadījumos, kad uzraudzība cietušajai personai var radīt būtisku kaitējumu. Novērtējot, vai minētā darbība var radīt būtisku kaitējumu, galvenā uzmanība būtu jāpievērš tam, vai minētā darbība cietušajai personai parasti radītu kaitējumu.**
- (23) **Kibervajāšanas nodarījuma definīcijā jēdzienam “izsekošana” būtu jāattiecas uz kādas personas atrašanās vietas noteikšanu un sekošanu minētās personas kustībai, savukārt jēdzienam “uzraudzīšana” būtu jāattiecas uz personas uzmanīšanu vispārīgākā nozīmē, tostarp uz tās darbību novērošanu. Kibervajāšanas kontekstā abu rīcību pamatmērķis ir personu kontrolēt.**

- (24) Būtu jāparedz minimālie noteikumi attiecībā uz kiberuzmākšanās nodarījumu, *lai aptvertu pašus nopietnākos kiberuzmākšanās veidus. Tam būtu jāietver atkārtota vai pastāvīga iesaistīšanās draudošā rīcībā*, kas vērsta pret kādu personu, *vismaz tad, ja šāda rīcība ar IKT palīdzību ietver draudus izdarīt noziedzīgus nodarījumus un ja šāda rīcība var izraisīt nopietnas bailes par minētās personas pašas drošību vai tās apgādājamo drošību. Turklāt tam būtu jāietver arī iesaistīšanos kopā ar citām personām, izmantojot IKT, publiski pieejamā draudošā vai apvainojošā rīcībā, kas vērsta pret personu, ja šāda rīcība var radīt smagu psiholoģisku kaitējumu minētajai personai.* Šādi plaši uzbrukumi, tostarp koordinēti tiešsaistes puļļa uzbrukumi, var pārvērsties bezsaistes uzbrukumā vai nodarīt būtisku psiholoģisku kaitējumu, un ārkārtējos gadījumos izraisīt cietušās personas pašnāvību. Šādi uzbrukumi bieži vien ir vērsti pret ievērojamām politiķēm, žurnālistēm un *cilvēktiesību aizstāvēm* vai citādi labi pazīstamām sievietēm, bet tie var notikt arī atšķirīgos kontekstos, piemēram, universitāšu pilsētiņās vai skolās *un darbā*. Šādai vardarbības tiešsaistē problēmai būtu jāpievēršas jo īpaši tad, ja uzbrukumi notiek plašā mērogā, piemēram, ja aizskaršanu vienlaicīgi veic liels cilvēku skaits. *Minimālajos noteikumos attiecībā uz kiberuzmākšanās nodarījumu būtu jāiekļauj arī nelūgta attēla, video vai cita līdzīga materiāla, kurā attēloti dzimumorgāni, nosūtīšana personai (“atkailināšanās, izmantojot tiešsaistes tehnoloģijas”), ja šāda rīcība minētajai personai varētu radīt smagu psiholoģisku kaitējumu.* *Atkailināšanās, izmantojot tiešsaistes tehnoloģijas, ir izplatīts sieviešu iebiedēšanas un apklusināšanas veids. Minimālajiem noteikumiem par kiberuzmākšanās nodarījumu būtu jāietver arī noteikumi par situācijām, kurās cietušās personas personiskā informācija ar IKT palīdzību un bez cietušās personas piekrišanas tiek padarīta pieejama sabiedrībai, lai citus mudinātu cietušajai personai nodarīt miesas bojājumus vai radīt būtisku psiholoģisku kaitējumu (“doksings”).*

- (25) Interneta un sociālo mediju izmantošanas pieaugums pēdējos gados ir izraisījis iespaidīgu sabiedrības kūdīšanu uz vardarbību un naidu, tostarp saistībā ar ■ dzimumu. Naida runas vieglo, straujo un plašo izplatību digitālajā pasaulē nostiprina tiešsaistes nesavaldīšanās efekts, jo iedomāta anonimitāte internetā un nesodāmības sajūta mazina cilvēku spēju apvaldīt tieksmi iesaistīties šādā naida runā. Sievietes visbiežāk ir mērķis, lai vērstu seksistisku naidu tiešsaistē, kas var pāraugt naida noziegumos ārpus tiešsaistes. Šāda rīcība ir *jānovērš vai* jāpārtver agrīnā posmā. Valoda, ko izmanto šāda veida kūdīšanai, ne vienmēr tieši attiecas uz konkrētās personas ■ dzimumu, bet tendenciozo motivāciju var izsecināt no kūdīšanas vispārējā satura vai konteksta.

- (26) Runājot par kiberkūdīšanas uz vardarbību vai naidu noziedzīgo nodarījumu, iepriekš pieņem, ka kūdīšana nav izteikta tikai privātā kontekstā, bet gan publiski, izmantojot IKT. Tādēļ būtu jāietver izplatīšana sabiedrībai, kas tiek saprasts kā, izmantojot IKT, potenciāli neierobežotam personu skaitam padara pieejamu konkrētu materiālu, kas mudina uz vardarbību vai naidu, proti, padara materiālu viegli pieejamu lietotājiem kopumā, neprasot no personas, kura sniegusi materiālu, turpmākas darbības, neatkarīgi no tā, vai minētās personas faktiski piekļūst attiecīgajai informācijai. Attiecīgi, ja, lai piekļūtu materiālam, tiek prasīta reģistrācija vai pielaide lietotāju grupai, minētā informācija par izplatītu sabiedrībai būtu jāuzskata tikai tad, ja lietotāji, kas vēlas piekļūt materiālam, tiek automātiski reģistrēti vai tiem tiek piešķirta pielaide bez citu cilvēku pieņemta lēmuma vai izdarītas atļaujas par to, kam tiek piešķirta piekļuve. Novērtēšanā jāsaprot, vai materiāls ir kvalificējams kā kūdīšana uz naidu vai vardarbību, kompetentajām iestādēm būtu jāņem vērā pamattiesības uz vārda brīvību, kas nostiprinātas Hartas 11. pantā.

- (27) *Lai nodrošinātu taisnīgu līdzsvaru starp vārda brīvību un kriminālvajāšanu par kiberkūdīšanu uz vardarbību vai naidu, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai izvēlēties sodīt tikai par tādu rīcību, kura tiek veikta veidā, kas var traucēt sabiedrisko kārtību, vai kura ir draudoša, aizskaroša vai apvainojoša. Minēto nosacījumu piemērošanai, ja to prasa valsts tiesību akti, nevajadzētu mazināt tā noteikuma iedarbīgumu, ar kuru definē kiberkūdīšanu uz vardarbību vai naidu.*
- (28) *Sodiem par šajā direktīvā definētajiem nodarījumiem vajadzētu būt iedarbīgiem, atturošiem un samērīgiem. Šajā nolūkā attiecībā uz fiziskām personām būtu jānosaka minimālais maksimālā brīvības atņemšanas termiņa ilgums. Šajā direktīvā paredzētie maksimālie brīvības atņemšanas termiņi par fiziskas personu nodarījumiem būtu jāattiecina vismaz uz vissmagākajiem šādu nodarījumu veidiem.*

- (29) Cietušajām personām vajadzētu būt iespējai viegli ziņot **un iesniegt pierādījumus** par vardarbīgiem noziedzīgiem nodarījumiem pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, nepakļaujot cietušos sekundārai vai atkārtotai viktimizācijai. ***Ir ārkārtīgi svarīgi, lai cietušās personas, ziņojot par noziedzīgiem nodarījumiem, pēc iespējas tiktu nosūtītas uz specializētu kontaktpunktu neatkarīgi no tā, vai ir saņemta sūdzība par noziedzīgu nodarījumu. Minētais kontaktpunkts varētu būt apmācīts policijas darbinieks vai jebkurš profesionālis, kas apmācīts palīdzēt cietušajām personām.***
- (30) ***Dalībvalstīm papildus sūdzības iesniegšanai klātienē būtu jānodrošina iespēja iesniegt to arī tiešsaistē vai, izmantojot citas pieejamas un drošas IKT, lai ziņotu par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, vismaz attiecībā uz šajā direktīvā definētajiem kibernetiskajiem – intīma rakstura vai manipulētu materiālu kopīgošanu bez piekrišanas, kibervajāšanu, kiberuzmākšanos un kiberkūdīšanu uz vardarbību vai naidu. Cietušajām personām vajadzētu būt iespējai augšupielādēt materiālus, kas saistīti ar cietušo ziņojumu, piemēram, ekrānuzņēmumus par iespējamu vardarbīgu uzvedību.***

- (31) *Nemot vērā vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē specifiku un paaugstināto risku, ka cietušās personas varētu atsaukt savu sūdzību, neraugoties uz to, ka tās ir cietušas noziedzīgā nodarījumā, ir svarīgi, lai attiecīgie pierādījumi tiktu vākti visaptverošā veidā pēc iespējas agrāk, saskaņā ar valstī piemērojamiem procesuālajiem noteikumiem.*
- (32) *Dalībvalstis var juridisko palīdzību, tostarp bezmaksas juridisko palīdzību, attiecināt arī uz cietušajām personām, kuras ziņojušas par noziedzīgiem nodarījumiem, ja to paredz valsts tiesību akti. Novērtējot cietušās personas resursus, lai izlemtu, vai piešķirt juridisko palīdzību, dalībvalstīm būtu jāņem vērā cietušās personas faktiskā piekļuve tās finanšu resursiem. Vardarbība ģimenē var izpausties kā noziedzīga nodarījuma izdarītāja ekonomiskā kontrole, un cietušajām personām var nebūt reālas piekļuves pašu finanšu resursiem.*

(33) Vardarbības ģimenē un vardarbības pret sievietēm gadījumā, jo īpaši, ja to veic tuvi ģimenes locekļi vai intīmie partneri, noziedzīga nodarījuma izdarītājs var pakļaut cietušās personas spaidiem tiktāl, ka viņas baidās sazināties ar kompetentajām iestādēm, pat tad, ja viņu dzīvība ir apdraudēta. Tāpēc dalībvalstīm būtu jānodrošina, **ka** to konfidencialitātes noteikumi nav šķērslis, lai ■ veselības aprūpes speciālisti ■ ziņotu kompetentajām iestādēm, ja viņiem ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pastāv tiešs nopietnu miesas bojājumu risks. ***Šāda ziņošana ir pamatota, jo par šādām darbībām var neziņot personas, kas tai ir bijušas pakļautas vai ir bijušas tieši liecinieki šādām darbībām.*** Tāpat vardarbības ģimenē vai vardarbības pret sievietēm gadījumus, kas skar bērnus, bieži vien pārtver tikai trešās personas, kas norāda uz neatbilstošu bērna uzvedību vai miesas bojājumu nodarīšanu bērnam. Bērni ir efektīvi jāaizsargā no šādiem vardarbības veidiem un nekavējoties jāveic atbilstoši pasākumi. Tāpēc ■ speciālistiem, kuri nonāk saskarē ar cietušiem bērniem, tostarp veselības aprūpes, ***sociālo dienestu*** vai izglītības speciālistiem, arī nebūtu jāierobežokonfidencialitātes prasībām, ja viņiem ir pamatots iemesls uzskatīt, ka bērnam ■ ir ***nodarīti*** nopietni miesas bojājumi.

Ja speciālisti ziņo par šādiem vardarbības gadījumiem, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka viņus nesauc pie atbildības par konfidencialitātes pārkāpumiem. ***Tomēr saskaņā ar Hartas 7. pantu būtu jāaizsargā jurista un klienta saziņas konfidencialitāte, pamatojoties uz advokātu būtisko lomu demokrātiskā sabiedrībā. Ja to paredz valsts tiesību akti, būtu jāaizsargā arī garīdznieku privilēģijas vai līdzvērtīgi principi, kas piemērojami, lai aizsargātu reliģijas brīvību. Turklāt iespēja profesionāļiem ziņot par šādiem vardarbības gadījumiem neskar valstu noteikumus par konfidencialitāti vai informācijas avotiem, kas piemērojami saistībā ar medijiem.***

- (34) Lai novērstu nepietiekamu ziņošanu gadījumos, kad cietusī persona ir bērns, būtu jāizveido drošas un bērniem draudzīgas ziņošanas procedūras. Tas var ietvert jautājumu uzdošanu, ko veic kompetentās iestādes, vienkāršā un saprotamā valodā. ***Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka nolūkā, lai palīdzētu izmantot ziņošanas procedūras, klāt ir jābūt arī speciālistiem, kas ir apmācīti bērnu aprūpē un atbalstīšanā. Var būt apstākļi, kad šāda palīdzība varētu nebūt būtiska, piemēram, bērna brieduma dēļ vai tiešsaistes ziņošanas gadījumā, vai ja šāda palīdzība varētu izrādīties sarežģīta, piemēram, mazapdzīvotos apgabalos.***

(35) *Ir svarīgi, lai dalībvalstis nodrošinātu, ka cietušās personas, kas ir trešo valstu valstspiederīgie, neatkarīgi no viņu uzturēšanās statusa netiek atturētas no ziņošanas par vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumiem un pret viņiem izturas nediskriminējošā veidā, ņemot vērā viņu uzturēšanās statusu saskaņā ar Direktīvas 2012/29/ES mērķiem. Lai aizsargātu visas cietušās personas no atkārtotas vardarbības, ir svarīgi piemērot uz cietušās personas interešu aizsardzību vērstu pieeju. Jo īpaši būtu jānodrošina, ka atgriešanas procedūras izpilde saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/115/EK⁶ neliedz cietušajām personām īstenot savas tiesības tikt uzklautām saskaņā ar Direktīvu 2012/29/ES. Dalībvalstis saskaņā ar Direktīvu 2008/115/EK var nolemt trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā, piešķirt patstāvīgu uzturēšanās atļauju vai citu atļauju, kas dod tiesības uzturēties žēlsirdīgus, humānu vai citu apsvērumu dēļ, un tām ir jāizpilda minētajā direktīvā noteiktais pienākums pēc iespējas ņemt vērā neaizsargātu personu īpašās vajadzības brīvprātīgas izceļošanas laikposmā, ja šāds laikposms ir noteikts, ievērojot minēto direktīvu.*

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (*OV L 348, 24.12.2008., 98. lpp.*).

- (36) Kavēšanās izskatīt sūdzības par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē gadījumos var radīt īpašu risku šādā vardarbībā cietušajām personām, jo cietušie joprojām var būt apdraudēti **un** noziedzīga nodarījuma izdarītāji bieži vien var būt tuvi ģimenes locekļi vai laulātie. Tāpēc kompetentajām iestādēm vajadzētu būt pienācīgi apmācītām un ar **atbilstošām** zināšanām un efektīviem izmeklēšanas instrumentiem, lai izmeklētu šādas darbības un īstenotu kriminālvajāšanu saistībā ar to, *atsakoties no specializētu dienestu vai vienību izveidošanas.*
- (37) *Izvarošana jāizmeklē vai kriminālvajāšana jānodrošina neatkarīgi no tā, vai cietusī persona vai tās pārstāvis ziņo par šādām darbībām, vai cietusī persona vai tās pārstāvis ir iesniedzis sūdzību. Tāpat kriminālprocesam būtu jāturpinās pat tad, ja cietusī persona sūdzību atsauc. Tas neskar kriminālvajāšanas iestāžu rīcības brīvību izbeigt kriminālprocesu citu iemeslu dēļ, piemēram, ja tā secina, ka nav pietiekamu pierādījumu kriminālprocesa turpināšanai.*

- (38) Personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē vai seksuālas vardarbības, ■ parasti ir vajadzīga tūlītēja aizsardzība **un** specializēts atbalsts, piemēram, intīmā partnera veiktas vardarbības gadījumā, kur recidīva rādītājs parasti ir augsts. Tāpēc cietušās personas ■ vajadzību individuāls novērtējums būtu ***jāuzsāk pēc iespējas agrākā posmā, piemēram, brīdī, kad cietusī persona pirmo reizi sazinās ar kompetentajām iestādēm, cik drīz vien iespējams pēc tam, kad cietusī persona pirmo reizi ir sazinājusies ar kompetentajām iestādēm***, vai tiklīdz rodas aizdomas, ka persona ir cietusi no vardarbības ģimenē vai seksuālas vardarbības. Tas jāizdara, pirms cietusī persona ir oficiāli ziņojusi par noziedzīgo nodarījumu vai pēc kompetento iestāžu iniciatīvas, ja par nodarījumu ziņo trešā persona.

- (39) Novērtējot cietušās personas aizsardzības un atbalsta vajadzības, galvenā uzmanība būtu jāpievērš tam, lai garantētu cietušās personas drošību un sniegtu individualizētu atbalstu, cita starpā ņemot vērā ***cietušās personas*** individuālos apstākļus. Apstākļi, kam jāpievērš īpaša uzmanība, ***var, piemēram, ietvert to, ka cietusī persona ir grūtniece***, cietušās personas atkarību no noziedzīga nodarījuma izdarītāja vai attiecības ar noziedzīga nodarījuma izdarītāju vai aizdomās turēto, ***risku, ka cietusī persona atgriezīsies pie noziedzīga nodarījuma izdarītāja vai aizdomās turētā, nesenu šķiršanos no noziedzīga nodarījuma izdarītāja vai aizdomās turētā, iespējamo risku, ka bērni tiek izmantoti, lai īstenotu kontroli pār cietušo personu, riskus cietušajām personām ar invaliditāti un lolojumdzīvnieku izmantošanu cietušās personas piespiešanai. Būtu jāņem vērā arī tas, cik lielā mērā noziedzīga nodarījuma izdarītājs vai aizdomās turētais kontrolē cietušo personu — psiholoģiski vai ekonomiski.***

- (40) Lai cietušajām personām nodrošinātu visaptverošu atbalstu un aizsardzību, visas kompetentās iestādes un attiecīgās struktūras, ne tikai tiesībaizsardzības un tiesu iestādes, būtu jāiesaista cietušo personu risku novērtēšanā un atbilstīgos atbalsta pasākumos, pamatojoties uz dalībvalstu izdotām skaidrām vadlīnijām. Šādās vadlīnijās būtu jāiekļauj faktori, kas jāņem vērā, novērtējot risku, ko rada noziedzīga nodarījuma izdarītājs vai aizdomās turētais, tostarp apsvērums, ka aizdomās turētās personas, kas apsūdzētas maznozīmīgos noziedzīgos nodarījumos, varētu būt tikpat bīstamas, kā tās, kas apsūdzētas smagākos noziedzīgos nodarījumos, jo īpaši vardarbības ģimenē un vajāšanas gadījumos. **Kompetentām iestādēm būtu regulāri jāpārskata individuālais novērtējums, lai nodrošinātu, ka bez ievēribas nav atstāta neviena jauna cietušās personas aizsardzības vai atbalsta vajadzība. Piemēram, šādu pārskatīšanu varētu veikt svarīgās procesa stadijās, piemēram, uzsākot lietas izskatīšanu tiesā, pasludinot spriedumu vai rīkojumu, vai diskusijās, kas saistītas ar aizgādības kārtības pārskatīšanu vai saskarsmes tiesībām.**

(41) *Lai izvairītos no sekundāras un atkārtotas viktimizācijas, iebiedēšanas un atreibības, apgādājamajiem būtu jāsaņem tādi paši aizsardzības pasākumi kā cietušajai personai, ja vien nav indikāciju par to, ka apgādājamajiem nav īpašu vajadzību. Kompetentajām iestādēm būtu jānovērtē, vai ir apstākļi, kas liecina, ka apgādājamajam nav īpašas aizsardzības vajadzības, jo konstatējot, ka nav nepieciešamība pēc īpašām aizsardzības vajadzībām, jebkurš pasākums, kura pamatā ir nepareizs pieņēmums par īpašām aizsardzības vajadzībām, būtu nesamērīgs. Apgādājamie, kuri ir jaunāki par 18 gadiem, viņu neaizsargātības dēļ ir īpaši pakļauti emocionāla kaitējuma riskam, kas ietekmē viņu attīstību. Ja to paredz valsts tiesību akti, arī citus apgādājamuos var uzskatīt par pakļautiem līdzīgam riskam.*

(42) Cietušajām personām bieži vien ir vajadzīgs specifisks atbalsts. Lai nodrošinātu, ka minētās personas efektīvi saņem atbalsta piedāvājumus, kompetentajām iestādēm būtu jānosūta cietušās personas uz atbilstošiem atbalsta dienestiem. Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, kad individuālā novērtējumā ir konstatēts, ka cietušajai personai ir vajadzīgs konkrēts atbalsts. ***Nosakot, vai cietušie bērni ir jānosūta uz atbalsta dienestiem, pirmkārt būtu jāņem vērā šādu cietušo personu intereses, kā noteikts Hartas 24. pantā.*** Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ar personas saistīto datu apstrāde, ko veic kompetentās iestādes, balstās uz tiesību aktiem saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem par apstrādes likumību, kas izklāstīti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2016/679⁷, ***un saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/680⁸.***

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

⁸ ***Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp.).***

Šādos tiesību aktos būtu jāiekļauj atbilstoši personas datu aizsardzības pasākumi, kas ievēro tiesību uz datu aizsardzību būtību, un jāparedz piemēroti un specifiski pasākumi, lai aizsargātu personu pamattiesības un intereses. Ja kompetentās iestādes nosūta cietušo personu personas datus atbalsta dienestiem saistībā ar cietušās personas nosūtīšanu pie tiem, tām būtu jānodrošina, ka pārsūtītie dati nepārsniedz datu apjomu, kāds ir nepieciešams, lai informētu dienestus par lietas apstākļiem un lai cietušās personas saņemtu atbilstošu atbalstu un aizsardzību. ***Pēc pēdējā kontakta starp atbalsta dienestu un cietušo personu atbalsta dienesti personas datus glabā tikai tik ilgi, cik nepieciešams, un jebkurā gadījumā ne ilgāk kā piecus gadus vai īsāku laikposmu, ja tā noteikts valsts tiesību aktos.***

- (43) Dalībvalstīm būtu jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu ārkārtas lieguma rīkojumu, ierobežojošu rīkojumu un aizsardzības rīkojumu pieejamību nolūkā nodrošināt cietušo personu un apgādājamo efektīvu aizsardzību.
- (44) ***Neaizstājot aizdomās turēto un noziedzīga nodarījuma izdarītāju aizturēšanu un apcietināšanu, ko joprojām regulē valsts tiesību akti***, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tūlītējas briesmu situācijās var izdot ārkārtas lieguma rīkojumus, ierobežojošus rīkojumus vai aizsardzības rīkojumus, piemēram, ja kaitējums ir nenovēršams vai jau ir materializējies un, visticamāk, atkal tiks nodarīts, ***un ka šādās atbilstīgās situācijās un ja saskaņā ar valsts tiesību aktiem šādiem rīkojumiem nepieciešams cietušās personas iesniegums, cietušās personas tiek informētas par iespēju lūgt šāda rīkojuma izdošanu.***
- (45) Aizsardzības rīkojumi var ietvert aizliegumu noziedzīga nodarījuma izdarītājam vai aizdomās turētajai personai piekļūt konkrētām vietām, tuvojies cietušajai personai vai ***apgādājamajiem*** tuvāk par noteiktu attālumu vai sazināties ar viņiem, tostarp izmantojot tiešsaistes vietnes. ***Nepieciešamības gadījumā šādi aizsardzības rīkojumi var ietvert arī aizliegumu glabāt šaujamieročus vai nāvējošus ieročus. Ārkārtas lieguma rīkojumi, ierobežojoši rīkojumi vai aizsardzības rīkojumi būtu jāizdod vai nu uz konkrētu laikposmu, vai arī līdz brīdim, kad tie tiek grozīti vai atcelti.***

- (46) *Elektroniskā uzraudzība dod iespēju vajadzības gadījumā nodrošināt ārkārtas lieguma rīkojumu, ierobežojošu rīkojumu un aizsardzības rīkojumu ievērošanu, reģistrēt šādu rīkojumu pārkāpumu pierādījumus un pastiprināt noziedzīga nodarījuma izdarītāju uzraudzību. Lai nodrošinātu ārkārtas lieguma rīkojumu, ierobežojošu rīkojumu un aizsardzības rīkojumu izpildi, būtu jāapsver iespēja veikt elektronisku uzraudzību, ja tas ir iespējams, samērīgi un atbilstīgi, ņemot vērā lietas apstākļus un tiesvedības juridisko raksturu. Ja izmanto elektronisku uzraudzību, cietušās personas vienmēr būtu jāinformē par šādas uzraudzības iespējām un ierobežojumiem.*
- (47) *Lai nodrošinātu ārkārtas lieguma rīkojumu, ierobežojošu rīkojumu un aizsardzības rīkojumu efektivitāti, par šādu rīkojumu pārkāpumiem būtu jāpiemēro sodi. Minētie sodi var būt krimināltiesiski vai citi juridiska rakstura sodi, un tie var ietvert brīvības atņemšanu, naudas sodus vai jebkādu sodu, kas ir efektīvs, samērīgs un preventīvs. **Ir būtiski, lai cietušajām personām būtu iespēja tikt informētiem par ārkārtas lieguma rīkojumu, ierobežojošu rīkojumu vai aizsardzības rīkojumu pārkāpumu, ja šāds pārkāpums varētu ietekmēt viņu drošību. Tā kā ārkārtas lieguma rīkojumu, ierobežojošu rīkojumu vai aizsardzības rīkojumu pārkāpumi var palielināt riskus un radīt papildu aizsardzības vajadzību, pēc pārkāpuma paziņošanas nepieciešamības gadījumā individuālais novērtējums būtu jāpārskata.***

- (48) Pierādījumu sniegšana par seksuālo uzvedību pagātnē, ***cietušās personas seksuālo orientāciju un cietušās personas apģērbu*** nolūkā apstrīdēt cietušo personu uzticamību un piekrišanas trūkumu seksuālās vardarbības gadījumos, jo īpaši izvarošanas gadījumos, var nostiprināt negatīvu stereotipu saglabāšanos par cietušajām personām un novest pie atkārtotas vai sekundāras viktimizācijas. Tāpēc ***dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka pierādījumi par cietušās personas seksuālo uzvedību pagātnē vai citiem ar to saistītiem cietušās personas privātās dzīves aspektiem ir atļauts izmantot tikai tad, ja konkrētajā gadījumā ir nepieciešams izvērtēt konkrētu jautājumu vai īstenot cietušo tiesības uz aizstāvību.***

(49) *Nemot vērā unikālās īpatnības un apstākļus, kas saistīti ar vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē nodarījumiem, būtiska nozīme ir izstrādātājām vadlīnijām tiesībsardzības iestādēm un prokuratūrām. Nemot vērā cietušo personu īpašo neaizsargātību, ir svarīgi sniegt norādījumus par to, kā pret viņiem būtu jāizturas katrā procesa stadijā, risinot šāda veida nodarījumus, lai palielinātu informētību un izvairītos no cietušo atkārtotas viktimizācijas. Vadlīnijas prokuratūrām var būt gan procesuāla rokasgrāmata, gan par atsauces uz labās prakses piemēriem. Jo īpaši attiecībā uz to, kā vērsties pie cietušajām personām un kā pret tām izturēties, atbilstoši īpašajiem apstākļiem un pieredzei, sieviešu specializētie dienesti var piedāvāt ekspertu konsultācijas un norādījumus, pamatojoties uz viņu ikdienas mijiedarbību ar cietušajām personām. Dalībvalstīs tiek mudinātas apspriesties un sadarboties ar sieviešu specializētajiem dienestiem, lai izstrādātu un pārskatītu jebkādas šādas vadlīnijas. Dalībvalstīm būtu jāpārskata savas tiesībsardzības un prokuratūras iestādēm paredzētās vadlīnijas, kad notiek būtiskas izmaiņas to tiesiskajā regulējumā vai sabiedrībā kopumā. Tas varētu ietvert gadījumus, kad notiek būtiskas izmaiņas spēkā esošajos tiesību aktos vai iedibinātajā tiesu praksē vai kad rodas jaunas tendences vai vardarbības veidi, jo īpaši, ja tehnoloģiju attīstība izraisa jaunus kibervardarbības veidus.*

- (50) Ņemot vērā vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē nodarījumu sarežģītību un nopietnību un cietušo personu specifiskās atbalsta vajadzības, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka norīkotās struktūras sniedz papildu atbalstu un veic šādu nodarījumu prevenciju. Valstī esošās līdztiesības iestādes, kas izveidotas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvām 2004/113/EK⁹, 2006/54/EK¹⁰ un 2010/41/ES¹¹, ņemot vērā to specializētās zināšanas jautājumos par diskrimināciju dzimuma dēļ, ir piemērotas minēto uzdevumu izpildei. ***Lai minētās struktūras varētu efektīvi veikt savus uzdevumus, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tām tiek nodrošināti pietiekami cilvēkresursi un finanšu resursi.***

⁹ Padomes Direktīva 2004/113/EK (2004. gada 13. decembris), ar kuru īsteno principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm, attiecībā uz pieeju precēm un pakalpojumiem, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu (OV L 373, 21.12.2004., 37. lpp.).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/54/EK (2006. gada 5. jūlijs) par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos (pārstrādāta versija) (OV L 204, 26.7.2006., 23. lpp.).

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/41/ES (2010. gada 7. jūlijs) par to, kā piemērot vienlīdzīgas attieksmes principu vīriešiem un sievietēm, kas darbojas pašnodarbinātas personas statusā, un ar kuru atceļ Padomes Direktīvu 86/613/EEK (OV L 180, 15.7.2010., 1. lpp.).

(51) Daži noziedzīgi nodarījumi, uz kuriem attiecas šī direktīva, ir saistīti ar paaugstinātu risku būt pakļautam atkārtotai, ilgstošai vai pat nepārtrauktai viktimizācijai. Minētais risks it īpaši rodas saistībā ar noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar to, ka, izmantojot IKT, tiek nodrošināts *pieejams materiāls*, kas saistīts ar konkrētiem kibervardarbības nodarījumiem, ņemot vērā to, cik viegli un ātri šādu materiālu var izplatīt plašā mērogā, kā arī grūtības, kas bieži pastāv šādu materiālu izņemšanā. Minētais risks parasti saglabājas pat pēc notiesāšanas. Tādēļ, lai efektīvi aizsargātu šajos nodarījumos cietušo personu tiesības, dalībvalstīm būtu jāveic atbilstoši pasākumi, lai attiecīgo materiālu izņemtu *nekavējoties*. Ņemot vērā to, ka izņemšana izcelsmes vietā ne vienmēr var būt iespējama, piemēram, juridisku vai praktisku grūtību dēļ, kas saistītas ar izņemšanas rīkojuma izpildi vai izpildes nodrošināšanu, būtu jāatļauj dalībvalstīm arī paredzēt pasākumus, kuri *nekavējoties* bloķē piekļuvi šādam materiālam.

- (52) Šīs direktīvas noteikumiem par rīkojumiem un citiem pasākumiem, kuru mērķis ir attiecīgo materiālu izņemšana un piekļuves bloķēšana tiem, nebūtu jāietekmē ***Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2022/2065¹²*** paredzētie attiecīgie noteikumi. Jo īpaši šādiem rīkojumiem būtu jāatbilst aizliegumam uzlikt vispārējus uzraudzības vai aktīvas faktu konstatēšanas pienākumus un minētās regulas īpašās prasības attiecībā uz rīkojumiem izņemt nelikumīgu tiešsaistes saturu.
- (53) Pasākumos, kuru mērķis ir izņemt materiālu vai bloķēt piekļuvi tam, jo īpaši būtu jāietver pilnvaras valsts **■** iestādēm izdot rīkojumus ***starpniecības pakalpojumu sniedzējiem*** izņemt vienu vai vairākus konkrētus attiecīgā materiāla elementus vai arī bloķēt tiem piekļuvi. ***Valsts iestādēm būtu jāspēj arī adresēt rīkojumus citiem attiecīgajiem starpniecības pakalpojumu sniedzējiem, lai bloķētu piekļuvi.***

¹² ***Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts) (OV L 277, 27.10.2022., 1. lpp.).***

(54) Jebkādi šādi pasākumi, kuru mērķis ir izņemt vai bloķēt piekļuvi, tostarp jo īpaši rīkojumi noņemt vai bloķēt piekļuvi, var ietekmēt citu personu tiesības un intereses, kuras nav cietušās personas, piemēram, **satura nodrošinātāju, mitināšanas pakalpojumu** sniedzēju, kuru pakalpojumi tiek izmantoti, un minēto pakalpojumu galalietotāju, arī šo personu vispārējās intereses. Tāpēc būtu jānodrošina, ka šādus rīkojumus un citus pasākumus var veikt tikai pārredzamā veidā un ka tiek nodrošināti atbilstoši aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu, ka tie aprobežojas ar to, kas ir nepieciešams un samērīgs, tiek nodrošināta juridiskā noteiktība, **mitināšanas pakalpojumu sniedzēji, citu attiecīgu starpniecības pakalpojumu sniedzēji un satura nodrošinātāji** var izmantot savas tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību saskaņā ar valsts tiesību aktiem un tiek panākts taisnīgs līdzsvars starp visām iesaistītajām tiesībām un interesēm, tostarp visu iesaistīto pušu pamattiesībām saskaņā ar Hartu. Ir svarīgi, lai tiek rūpīgi veikta visu attiecīgo tiesību un interešu izsvērtēšana katrā atsevišķā gadījumā.

- (55) Ņemot vērā materiālu, uz kuru var attiekties rīkojumi vai citi pasākumi, kas veikti saskaņā ar šo direktīvu, lai šos materiālus izņemtu vai bloķētu piekļuvi tiem, iespējamo nozīmi attiecīgo noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanā vai saukšanā pie atbildības par tiem saskaņā ar krimināltiesībām, būtu jāveic atbilstoši pasākumi, lai kompetentās iestādes nepieciešamības gadījumā varētu iegūt vai nodrošināt pieeju šādiem materiāliem. Minētie pasākumi varētu būt, piemēram, prasība attiecīgajiem *mitināšanas pakalpojumu sniedzējiem vai citiem attiecīgajiem* starpniecības pakalpojumu sniedzējiem nosūtīt minētos materiālus minētajām iestādēm vai saglabāt materiālus ierobežotu laikposmu, kas nepārsniedz nepieciešamo. Visiem šādiem pasākumiem būtu jānodrošina materiālu drošība, tiem būtu jāaprobežojas tikai ar to, kas ir pamatots *un samērīgs*, un tiem būtu jāatbilst piemērojamiem noteikumiem par personas datu aizsardzību.
- (56) Lai izvairītos no sekundāras viktimizācijas, cietušajām personām vajadzētu būt iespējai saņemt kompensāciju kriminālprocesa rezultātā. ■
- (57) Specializētiem atbalsta dienestiem būtu jāsniedz atbalsts personām, kas cietušas no visu veidu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, tostarp seksuālas vardarbības, sieviešu dzimumorgānu kropļošanas, piespiedu laulībām, piespiedu abortiem un sterilizācijas, seksuālas uzmākšanās un dažādu veidu kibervardarbības. *Neatkarīgi no tā, vai cietušās personas ir iesniegušas oficiālu sūdzību, tām būtu jāpiedāvā speciālizēta atbalsta pakalpojumi.*

- (58) Specializētiem atbalsta **dienestiem** būtu jāsniedz cietušajām personām atbalsts, kas pielāgots to īpašajām vajadzībām. Šāds atbalsts būtu jāsniedz **tā paša dzimuma personai kā cietušai personai, ja to lūdz vai tas ir lietderīgi un ja šāda persona ir pieejama. Pamatojoties uz Direktīvā 2012/29/ES noteiktajām prasībām, tiesiskais regulējums ir jāpapildina, lai nodrošinātu, ka specializētiem atbalsta dienestiem tiek sniegti visi nepieciešamie instrumenti mērķtiecīga un integrēta atbalsta sniegšanai cietušajām personām, ņemot vērā to īpašās vajadzības.** Šādus pakalpojumus var nodrošināt papildus vispārējiem cietušo personu atbalsta pakalpojumiem vai kā daļa no minētajiem dienestiem, kuri var izmantot esošas vienības, kas nodrošina specializētu atbalstu, **piemēram, specializētus sieviešu atbalsta pakalpojumus.** Specializētu atbalstu var sniegt **publiskās** iestādes, cietušo atbalsta organizācijas vai citas nevalstiskās organizācijas, **ņemot vērā dalībvalstu ģeogrāfiju un demogrāfisko sastāvu.** Šādām iestādēm vai organizācijām būtu jāpiešķir pietiekami cilvēkresursi un finanšu resursi. Ja pakalpojumus sniedz nevalstiskās organizācijas, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tās saņem atbilstošus līdzekļus.

- (59) *Sieviešu atbalstam paredzētajiem specializētiem dienestiem var būt izšķiroša nozīme, sniedzot konsultācijas un atbalstu cietušajām personām, tostarp sieviešu atbalsta centriem, sieviešu patversmēm, palīdzības līnijām, krīzes centriem palīdzībai izvarošanas un seksuālās vardarbības gadījumos un primārās prevencijas dienestiem. Minēto var arī nodrošināt nevalstiskas sieviešu vadītas organizācijas.*
- (60) Cietušajām personām parasti ir vairākas aizsardzības un atbalsta vajadzības. Lai efektīvi risinātu minētās vajadzības, dalībvalstīm būtu jāsniedz speciālistu atbalsta dienestu pakalpojumi tajās pašās telpās, *koordinējot pakalpojumus ar kontaktpunkta starpniecību vai atvieglot piekļuvi* šādiem pakalpojumiem, **█** izmantojot *vienotu tiešsaistes piekļuvi*. *Vienota tiešsaistes piekļuve* nodrošinātu, ka tās cietušās personas, kuras atrodas attālos apgabalos vai nespēj fiziski sasniegt šādus speciālistu atbalsta dienestu pakalpojumus, arī spēj piekļūt šādiem pakalpojumiem. *Ar vienotu tiešsaistes piekļuvi* būtu *vismaz* jāizveido vienota un atjaunināta tīmekļa vietne, kurā būtu pieejama visa attiecīgā informācija par pieejamajiem atbalsta un aizsardzības pakalpojumiem un *norādījumi, kā* tiem piekļūt. *Šādā* tīmekļa vietnē būtu jāievēro piekļūstamības prasības attiecībā uz personām ar invaliditāti.

- (61) *Cietušajām personām ir īpaša vajadzība pēc atbalsta, ņemot vērā piedzīvoto traumu. Specializētiem atbalsta dienestiem būtu jāsniedz cietušajām personām palīdzība, kas sniedz pilnvērtīgas iespējas un atbalstu cietušo personu atlabšanas procesā. Specializētiem atbalsta dienestiem vajadzētu būt pieejamiem pietiekamā skaitā un pienācīgi izklidētiem katrā dalībvalsts teritorijā, ņemot vērā attiecīgās dalībvalstu ģeogrāfiju un demogrāfisko sastāvu, kā arī jānodrošina tiešsaistes līdzekļi. Lai palīdzētu šādā veidā, specializētais atbalsts būtu jānodrošina, ja vien iespējams, valodā, ko cietusī persona var saprast, un cietušās personas vecumam atbilstošā veidā.*
- (62) Specializēti atbalsta dienesti, tostarp patversmes un krīzes centri izvarošanas upuriem, būtu jānodrošina krīžu un ārkārtas stāvokļa laikā, tai skaitā veselības krīžu laikā. Vajadzētu noteikt *šādu pakalpojumu* turpmāku *nodrošināšanu* situācijās, kad vardarbībai ģimenē un vardarbībai pret sievietēm ir tendence pieaugt.
- (63) Palīdzība un atbalsts cietušajām personām būtu jāsniedz pirms kriminālprocesa, tā laikā un atbilstošu laiku pēc kriminālprocesa beigām, piemēram, ja joprojām ir nepieciešama medicīniskā aprūpe, lai novērstu vardarbības smagās fiziskās vai psiholoģiskās sekas, vai ja cietušās personas drošība ir apdraudēta, jo īpaši cietušās personas sniegto liecību dēļ kriminālprocesā.

- (64) Seksuālās vardarbības, tostarp izvarošanas, traumatiskais raksturs prasa īpaši reaģēšanu ar īpašu piesardzību no apmācītu un specializētu darbinieku puses. No seksuālās vardarbības cietušām personām ir vajadzīgs tūlītējs **█** atbalsts traumu gadījumos, kā arī tūlītējas kriminālistikas ekspertīzes, lai **glabātu** pierādījumus, kas vajadzīgi turpmākai kriminālvajāšanai. Izvarošanas upuru krīzes centriem vai seksuālās vardarbības upuru palīdzības centriem vajadzētu būt pieejamiem pietiekamā skaitā un atbilstoši izvietotiem katrā dalībvalsts teritorijā, ***ņemot vērā attiecīgo dalībvalstu ģeogrāfiju un demogrāfisko sastāvu. Šādi centri var būt iekļauti esošajā dalībvalsts veselības aprūpes sistēmā.*** Tāpat arī no sievietes dzimumorgānu kropļošanas cietušajām personām, kas bieži ir meitenes, galvenokārt, ir vajadzīgs mērķtiecīgs atbalsts. Tāpēc dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tās sniedz īpašu atbalstu, kas pielāgots minētajām cietušajām personām. ***Ņemot vērā šādos nodarījumos cietušo personu īpašos apstākļus un ar tiem saistīto neaizsargātību, šāds specializēts atbalsts būtu jānodrošina, ievērojot visaugstākos privātuma un konfidencialitātes standartus.***

- (65) Direktīvās 2004/113/EK, 2006/54/EK un 2010/41/ES **seksuālu** uzmākšanos darbā uzskata par diskriminācijas **veidu**, pamatā dzimuma dēļ. Seksuāla uzmākšanās darbā būtiski negatīvi ietekmē gan cietušās personas, gan darba devējus **■**. ***Ja par seksuālu uzmākšanos valsts tiesību aktos ir paredzēta kriminālatbildība, gan cietušajām personām, gan darba devējiem būtu jānodrošina iekšēju vai ārēju konsultantu pakalpojumi. Šajos pakalpojumos būtu jāietver informācija par to, kā pienācīgi risināt seksuālas uzmākšanās gadījumus darbā un kādi tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir pieejami, lai atbrīvotos no noziedzīga nodarījuma izdarītāja darba vietā.***

- (66) Dalībvalstis *tiek mudinātas* nodrošināt, ka valstu palīdzības tālruņa numuri ir *sasniedzami bez maksas*, izmantojot saskaņoto numuru Savienības līmenī, proti, 116 016, *papildus jebkādiem esošajiem valsts numuriem* un ka tas ir pieejams visu diennakti. *Sabiedrība būtu atbilstoši jāinformē par to, ka šāds saskaņotais numurs pastāv, un kā to izmantot. Vajadzētu būt iespējai, ka šādus palīdzības tālruņa numurus apkalpo specializētiem atbalsta dienesti, tostarp sieviešu specializētā atbalsta dienesti, saskaņā ar valsts praksi. Jau iedibinātajiem palīdzības tālruņa numuru pakalpojumu sniedzējiem, tostarp nevalstiskajām organizācijām, ir ievērojama pieredze šādu pakalpojumu sniegšanā. Atbalstam, ko sniedz, izmantojot šādas tālruņa numurus, būtu jāietver konsultācijas krīzes situācijās un informācijas sniegšana cietušajām personām par klātienē pakalpojumiem, piemēram, patversmēm, specializētiem atbalsta dienestiem, citiem attiecīgiem sociālajiem un veselības aprūpes dienestiem vai policiju. Palīdzības tālruņa numuriem, kas paredzētas noziedzīgos nodarījumos cietušajām personām, vajadzētu būt iespējai nosūtīt cietušās personas uz specializētiem atbalsta dienestiem, savienot ar specializētām palīdzības tālruņa numuriem vai nodrošināt abus iepriekš minētos, ja tas ir nepieciešams un ja to pieprasa.*

- (67) Patvērumam *un citiem piemērotiem pagaidu mājokļiem, kas paredzēti noziedzīgos nodarījumos cietušajām personām*, ir būtiska nozīme cietušo personu aizsardzībai pret vardarbības aktiem. Patvērumam būtu ne tikai jānodrošina droša uzturēšanās vieta, bet arī jāsniedz nepieciešamais atbalsts attiecībā uz savstarpēji saistītām problēmām, kas saistītas ar cietušo personu veselību, *tostarp garīgo veselību*, finansiālo situāciju un viņu bērnu labbūtību, galu galā sagatavojot cietušās personas patstāvīgai dzīvei. *Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ir pieejams pietiekams skaits patvēruma un citu piemērotu pagaidu mājokļu. Termins "pietiekams skaits" ir paredzēts, lai nodrošinātu, ka tiek apmierinātas visu cietušo personu vajadzības gan patvēruma vietu, gan speciālistu atbalsta ziņā. 2008. gada septembra galīgajā darbības ziņojumā, ko sagatavojusi Eiropas Padomes Darba grupa vardarbības pret sievietēm, tostarp vardarbības ģimenē, apkarošanai ir ieteikta droša izmitināšana specializētās sieviešu patversmēs, kuras pieejamas katrā reģionā ar vienu šādu ģimenes vietu uz 10 000 iedzīvotāju.*

Tomēr patvēruma vietu skaitam vajadzētu būt atkarīgam no faktiskās vajadzības reālistiskas aplēses. Cietušo personu identitātei, kuras uzturas šādās patversmēs, būtu jāpaliek konfidenciālai, lai gādātu par sieviešu drošību. Patvērumi būtu jāaprīko tā, lai apmierinātu sieviešu īpašās vajadzības, tostarp nodrošinot patvērumu tikai sievietēm. Patvērumam un citiem piemērotiem pagaidu mājokļiem vajadzētu būt pieejamiem apgādājamiem, kuri nav sasnieguši 18 gadu vecumu. Tomēr to cietušo personu drošība un labbūtība, kas uzturas šādos patvērumos un mājokļos, joprojām ir galvenā prioritāte, jo īpaši gadījumos, kad cietušās personas un apgādājamie, kas ir gandrīz pieauguši, atrodas vienā un tajā pašā mājoklī. Ja patversmes nav bezmaksas un dalībvalstis pieprasa maksu no cietušajām personām, kas tiek izmitinātas patvēruma vietās vai pagaidu mājokļos, maksai vajadzētu būt cenas ziņā pieejamai un tā nedrīkstētu liegt cietušajām personām piekļuvi patvērumam vai pagaidu mājokļiem. Patvērumam būtu jānodrošina, ka tajos ir apmācīts un specializēts personāls, lai darbotos ar cietušajām personām un sniegtu tām atbalstu.

- (68) Lai efektīvi novērstu negatīvās sekas **bērniem**, atbalsta pasākumos bērniem būtu jāietver **specializētas** psiholoģiskās konsultācijas, kas **pielāgotas bērna vecumam, attīstības vajadzībām un individuālajai situācijai**, un vajadzības gadījumā jānodrošina pediatra aprūpe, un minētie pasākumi būtu jānodrošina, tiklīdz kompetentajām iestādēm ir pamatots iemesls uzskatīt, ka bērni varētu būt cietuši no vardarbības, ieskaitot bērnus, kas ir ■ liecinieki. Sniedzot atbalstu **bērniem**, pirmkārt būtu jāņem vērā bērnu tiesības, kā tas noteikts Hartas 24. pantā.
- (69) *Nemot vērā, ka sekas attiecībā uz bērniemvardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumos var būt visa mūža garumā, ja vecāki ir nogalināti minēto nodarījumu rezultātā, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka šādi bērni var pilnībā gūt labumu no šīs direktīvas, jo īpaši izmantojot mērķtiecīgus aizsardzības un atbalsta pasākumus, tostarp visu attiecīgo tiesvedību laikā.*

(70) Lai gādātu par bērnu drošību iespējamās tikšanās laikā ar noziedzīga nodarījuma izdarītāju vai aizdomās turēto, kam ir vecāku atbildība un saskarsmes tiesības, ***kā tas ir noteikts saskaņā ar piemērojamiem valsts civiltiesību noteikumiem***, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tiek nodrošinātas uzraudzītas, neitrālas vietas, tostarp bērnu aizsardzības vai labklājības iestādēs, lai tiktu ievērotas bērna intereses, notiekot šādiem apmeklējumiem. Vajadzības gadījumā apmeklējumiem būtu jānotiek bērnu aizsardzības vai labklājības ierēdņu klātbūtnē. Ja ir nepieciešams nodrošināt pagaidu izmītināšanu, bērni prioritārā kārtā būtu jāizmītina kopā ar personu, kam ir vecāku atbildība un kas nav noziedzīga nodarījuma izdarītājs vai aizdomās turētais . Vienmēr būtu jāņem vērā bērna labākās intereses.

- (71) **Cietušās personas, kuras skar interseksionālā diskriminācija, ir pakļautas paaugstinātam vardarbības riskam . Tās varētu būt** sievietes ar invaliditāti, sievietes ar apgādājamo, kam uzturēšanās statuss vai uzturēšanās atļauja, migrantes bez personu apliecinošiem dokumentiem, sievietes, kuras lūdz starptautisko aizsardzību, sievietes, kuras bēg no bruņotiem konfliktiem, bezpajumtnieces, sievietes ar rasu vai etnisko piederību minoritātei, sievietes, kas dzīvo lauku apvidos, **prostitūcijā iesaistītas sievietes, sievietes ar zemiem ienākumiem,** aizturētās sievietes, **lesbietes, geji, biseksuāļi, transpersonas vai interseksuāļi, vecākas sievietes vai sievietes ar alkohola un narkotiku lietošanas izraisītiem traucējumiem.** Tāpēc cietušajām personām, **kuras saskaras ar interseksionālu diskrimināciju,** būtu **atbilstoši** jāsaņem īpaša aizsardzība un atbalsts.
- (72) Sievietes ar **invaliditāti** nesamērīgi cieš no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē gadījumos, un invaliditātes dēļ viņām bieži ir grūtības piekļūt aizsardzības un atbalsta pasākumiem. Tāpēc dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka viņas var pilnībā izmantot šajā direktīvā noteiktās tiesības tādā pašā apmērā kā citas cietušās personas, vienlaikus pievēršot pienācīgu uzmanību šādu cietušo personu īpašajai neaizsargātībai un viņu iespējamajām grūtībām meklēt palīdzību.

(73) *Darbībām, lai novērstu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē gadījumus, būtu jābalstās uz visaptverošu pieeju, ko veido primārie, sekundārie un terciārie preventijas pasākumi. Primāriem preventijas pasākumiem jābūt tādiem, lai nepieļautu vardarbības veidošanos, un tiem jāietvert tādi pasākumi kā, piemēram, izpratnes veicināšanas kampaņas un mērķtiecīgas izglītošanas programmas, kuras palielinātu sabiedrības izpratni par visu veidu vardarbības dažādajām izpausmēm un tās sekām un jau agrīnā vecumā uzlabotu zināšanas par piekrišanu savstarpējās attiecībās. Sekundārajiem preventijas pasākumiem vajadzētu būt vēršiem uz agrīnu vardarbības atklāšanu un tās progresēšanas vai eskalācijas novēršanu agrīnā posmā. Terciārajiem preventijas pasākumiem vajadzētu būt vēršiem uz atkārtotu nodarījumu un atkārtotas viktimizācijas novēršanu un vardarbības seku pienācīgu pārvaldību, un tajos varētu ietvert klātienē intervences pasākumus, agrīnas intervences centru un intervences programmu veicināšanu.*

- (74) Dalībvalstīm būtu **jāveic** atbilstoši prevencijas pasākumi. **Šādi pasākumi varētu ietvert** izpratnes veicināšanas kampaņas, lai apkarotu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Prevenciju **var īstenot** arī ar formālas izglītības starpniecību, jo īpaši stiprinot dzimumaudzināšanu un sociālemocionālās prasmes, empātiju un prasmes veidot veselīgas un cieņpilnas attiecības. **Dalībvalstīm, ņemot vērā valodas barjeras un dažādus rakstpratības un spēju līmeņus, būtu mērķtiecīgi jākoncentrējas uz paaugstināta riska grupām, tostarp bērniem, ņemot vērā viņu vecumu un briedumu, personām ar invaliditāti, personām ar alkohola un narkotiku lietošanas izraisītiem traucējumiem un lesbietēm, gejiem, biseksuāļiem, transpersonām un interseksuāļiem.**

- (75) Dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, lai novērstu kaitīgu dzimumu stereotipu veidošanos, tādējādi izskaužot ideju par sieviešu mazvērtīgumu vai stereotipiem par sieviešu un vīriešu lomām. Tajos varētu ietvert arī pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt, ka kultūru, paražas, reliģiju, tradīcijas vai godu nekad nevar uzskatīt vai izmantot par attaisnojumu vardarbībai pret sievietēm vai vardarbībai ģimenē vai iecietīgākai attieksmei pret šādiem noziedzīgiem nodarījumiem. ***Ar prevencijas pasākumu palīdzību vīriešus un zēnus būtu jāmudina būt par paraugu, lai veicinātu vīriešu un sieviešu līdztiesību, un arī jācenšas pārvarēt stereotipus, kuru dēļ vīrieši kavējas meklēt palīdzību situācijās, kad pret viņiem tiek vērsta vardarbība.*** Ņemot vērā to, ka jau ļoti agrā bērnībā bērni tiek pakļauti dzimumu lomām, kuras veido viņu priekšstatus par sevi un ietekmē viņu akadēmisko un profesionālo izvēli, kā arī gaidas attiecībā uz viņiem, kuri īstēnos sieviešu un vīriešu lomas visa mūža garumā, ir izšķiroši svarīgi novērst dzimumu stereotipus, jau nodrošinot pirmsskolas izglītību un aprūpi.
- (76) ***Lai fokusētu resursus tur, kur tie visvairāk vajadzīgi, prasībai veikt prevencijas pasākumus nolūkā palielināt informētību par sieviešu dzimumorgānu kropļošanu un piespiedu laulībām, un minēto pasākumu apjomam vajadzētu būt samērīgam ar to personu skaitu, kuras attiecīgajā dalībvalstī apdraud šāda prakse vai kuras tā skar.***

(77) Lai nodrošinātu, ka cietušās personas tiek identificētas un saņem pienācīgu atbalstu **un aizsardzību**, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka **darbinieki**, kuri varētu nonākt saskarē ar cietušajām personām, iziet atbilstošu apmācību un saņem mērķtiecīgu informāciju. **Tiesu darbiniekiem būtu jāiziet šāda apmācība tikai tad, ja pastāv iespēja, ka viņi nonāks saskarē ar cietušajām personām, un tikai tādā līmenī, kas atbilst viņu saskarsmei ar cietušajām personām. Būtu jāveicina apmācības advokātiem, prokuroriem un tiesnešiem, un speciālistiem, kuri cietušajām personām sniedz atbalstu un gādā par taisnīguma atjaunošanu. Šādai apmācībai attiecīgā gadījumā būtu jāietver arī apmācība par īpašiem cietušo atbalsta dienestiem, pie kuriem cietušie būtu jānosūta, vai specializēta apmācība, kuru darbs koncentrējas uz cietušajām personām ar īpašām vajadzībām un uz īpašu psiholoģisku apmācību.** Apmācībai būtu jāaptver iebiedēšanas risks un tā novēršana, atkārtota un sekundāra viktimizācija un aizsardzības un atbalsta pasākumu pieejamība cietušajām personām. Lai novērstu un pienācīgi risinātu seksuālas uzņēmības gadījumus darbā, **ja par seksuālu uzņēmības darbā valsts tiesību aktos konkrēti ir paredzēta kriminālatbildība**, būtu jāapmāca arī personas, kas veic uzraudzības funkcijas. **Šādām personām būtu arī jāsaņem informācija par** trešo personu vardarbības risku. Trešo personu vardarbība ir vardarbība, no kuras darbinieki varētu ciest darba vietā, nevis no kolēģu, bet no citas personas puses, un tā ietver tādus gadījumus kā, piemēram, medmāsu, kuras seksuāli aizskar pacientus.

- (78) *Lai izveidotu visaptverošu pieeju visu veidu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanai un apkarošanai, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka attiecīgie ierēdņi un speciālisti saņem apmācības par koordinētu daudzdisciplīnu sadarbību, lai nodrošinātu, ka attiecīgās valdības struktūras un iestādes ātri izskata lietu nodošanu un ka šādu lietu izskatīšanā ir iesaistīti attiecīgie profesionālie speciālisti, tostarp medicīnas, juridisko, izglītības vai sociālo pakalpojumu jomā. Dalībvalstīm būtu jālemj par to, kā tās organizē šādas apmācības. Šajā direktīvā noteiktie pienākumi nebūtu jāinterpretē kā tādi, ar ko jāiejaucas augstākās izglītības iestāžu autonomijā.*
- (79) Lai cīnītos pret nepietiekamu ziņošanu, dalībvalstīm būtu jāsadarbojas ar tiesībaizsardzības iestādēm apmācību izstrādē, jo īpaši attiecībā uz kaitīgiem dzimumu stereotipiem, kā arī noziedzīgu nodarījumu prevencijā, ņemot vērā ciešo saskarsmi ar grupām, kuras pakļautas vardarbības risksam un kļūšanai par cietušo.

- (80) Būtu jāizveido intervences programmas, lai novērstu un mazinātu vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē **izdarīšanas** risku **vai šādu nodarījumu atkārtosanos**. **Intervences programmas būtu jāīsteno apmācītiem un kvalificētiem speciālistiem**. Programmām jo īpaši vajadzētu būt vērstām uz to, lai **gādātu par drošību attiecībās un** mācītu noziedzīga nodarījuma izdarītājiem vai personām, kuras varētu nonākt uz noziedzības ceļa, to, kā nevardarbīgi uzturēt personu savstarpējās attiecības un kā novērst vardarbīgas uzvedības modeļu pielietošanu. **Dalībvalstis varētu izmantot kopīgus standartus un vadlīnijas, ko attiecībā uz intervences programmām sagatavojis Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts.**
- (81) **Informācija par pieejamām intervences programmām būtu jānodrošina noziedzīga nodarījuma izdarītājam vai aizdomās turētajam par vardarbību, uz kuru attiecas šī direktīva un uz kuru attiecas ārkārtas lieguma rīkojums, ierobežojošs rīkojums vai aizsardzības rīkojums.**
- (82) **Attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas klasificējami kā izvarošana, noziedzīga nodarījuma izdarītājus būtu jāmotivē piedalīties intervences programmās, lai mazinātu recidīva risku.**

(83) *Dalībvalstīm būtu jāpieņem un jāīsteno efektīva, visaptveroša un koordinēta politika, kas aptver visus attiecīgos pasākumus, lai novērstu un apkarotu visu veidu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Ar minēto politiku būtu jāparedz, ka visu pasākumu centrā vajadzētu būt cietušās personas tiesībām. Saskaņā ar dalībvalstu procesuālās autonomijas principu dalībvalstīm vajadzētu būt rīcības brīvībai izlemt, kuras iestādes tiek izraudzītas vai izveidotas kā oficiālas struktūras, kas atbild par politikas un pasākumu koordinēšanu, īstenošanu, pārraudzību un izvērtēšanu, lai novērstu un apkarotu visu veidu vardarbību, uz ko attiecas šī direktīva, ar noteikumu, ka šādām iestādēm ir kompetences, kuras nepieciešamas šajā direktīvā paredzēto uzdevumu veikšanai. Dalībvalstīm būtu jānodrošina minimāla koordinācija centrālā līmenī, kā arī attiecīgā gadījumā reģionālā vai vietējā līmenī saskaņā ar valsts tiesību aktiem un neskarot pilnvaru sadalījumu katrā dalībvalstī. Šāda koordinācija varētu būt daļa no valstu rīcības plāniem. Politika būtu jākoordinē dalībvalsts vai reģionālā un vietējā līmenī dalībvalstīs saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai praksi.*

- (84) *Pilsoniskās sabiedrības organizācijas, tostarp nevalstiskās organizācijas, kas strādā ar cietušajām personām, iesaista plašu dalībnieku loku ar dažādiem uzdevumiem un pilnvarām. Šādas organizācijas nodrošina vērtīgas speciālās zināšanas, un to iesaiste un ieguldījums varētu būt noderīgs valdības politikas izstrādes, īstenošanas un ar to saistītajos uzraudzības procesos.*
- (85) *Saistībā ar centieniem apkarot vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē dalībvalstīm būtu jāpieņem valsts rīcības plāni.*

(86) Lai nodrošinātu, ka šajā direktīvā definētajos kibervardarbības nodarījumos cietušās personas var efektīvi īstenot savas tiesības uz nelikumīga materiāla, kas saistīts ar šādiem nodarījumiem, izņemšanu, dalībvalstīm būtu jāmotivē īstenot **pašregulējošu** sadarbību **starp attiecīgajiem starpniecības pakalpojumu sniedzējiem**. Lai nodrošinātu, ka šādi materiāli tiek atklāti agrīnā stadijā un tiek efektīvi apkaroti un ka minētajos nodarījumos cietušajām personām tiek sniegta pienācīga palīdzība un atbalsts, dalībvalstīm būtu arī jāveicina spēkā esošu brīvprātīgu pašregulācijas pasākumu, piemēram, rīcības kodeksu, izveide, vai **jāpalielina informētība** par tiem. **Šādai veicināšanai būtu jāaptver pašregulācijas pasākumi** sistemātisku risku atklāšanai, **jo īpaši, lai nostiprinātu mehānismus, kuri izveidoti kibervardarbības apkarošanai**, un **lai uzlabotu** to pakalpojumu starpnieku darbinieku apmācību, kuri **iesaistīti vardarbības novēršanā un palīdzības un atbalsta sniegšanā** cietušajām personām. **Šādiem pašregulācijas pasākumiem būtu jāpapildina Savienības līmeņa rīcība, jo īpaši saskaņā ar Regulu (ES) 2022/2065.**

- (87) *Apmainīšanās ar labo praksi un konsultēšanās individuālos gadījumos ar Eurojust pārstāvjiem, Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu krimināllietās un citu attiecīgo Savienības aģentūru pilnvaru ietvaros varētu būt ļoti noderīga visu veidu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanā un apkarošanā.*
- (88) Politiku, lai pienācīgi apkarotu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, jāveidotikai pamatojoties uz visaptverošiem un salīdzināmiem detalizētiem datiem. Lai efektīvi uzraudzītu notikumu attīstību dalībvalstīs, ***dalībvalstīs tiek arī aicinātas regulāri veikt aptaujas. To varētu izdarīt,*** izmantojot **█** Komisijas (Eurostat) saskaņoto metodiku.
- (89) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka šīs direktīvas nolūkos savāktie dati nepārsniedz to, kas ir atbilstoši nepieciešams saistībā ar atbalstu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē izplatības un tendenču uzraudzībai, un jāizstrādā jaunas politikas stratēģijas šajā jomā. ***Dalībvalstīm būtu jāsniedz pieprasītie dati Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtam, lai šos datus varētu salīdzināt, novērtēt un analizēt Savienības līmenī.***

- (90) Personas datu apstrāde saskaņā ar šo direktīvu, tostarp kompetento iestāžu veikta personas datu apmaiņa vai nosūtīšana, **ir jāveic** saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvām (ES) 2002/58/EK¹³ un (ES) 2016/680 .
Personas datu apstrāde, ko veic Savienības iestādes, struktūras, biroji vai aģentūras, **ir jāveic** saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulām (ES) 2016/794¹⁴, (ES) 2018/1725¹⁵ un (ES) 2018/1727¹⁶ vai jebkuriem citiem piemērojamiem Savienības noteikumiem par datu aizsardzību.

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privātās dzīves aizsardzību un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.).

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/794 (2016. gada 11. maijs) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesībaizsardzības sadarbībai (Eiropolu) un ar kuru aizstāj un atceļ Padomes Lēmumus 2009/371/TI, 2009/934/TI, 2009/935/TI, 2009/936/TI un 2009/968/TI (OV L 135, 24.5.2016., 53. lpp.).

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1727 (2018. gada 14. novembris) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (Eurojust) un ar ko aizstāj un atceļ Padomes Lēmumu 2002/187/TI (OV L 295, 21.11.2018., 138. lpp.).

- (91) *Ar šo direktīvu nosaka noteikumu minimumu, un tādēļ dalībvalstis var brīvi pieņemt vai saglabāt stingrākus krimināltiesību noteikumus par noziedzīgu nodarījumu un sodu definēšanu saistībā ar vardarbību pret sievietēm. Attiecībā uz šīs direktīvas noteikumiem par cietušo personu tiesībām dalībvalstis var ieviest vai saglabāt spēkā noteikumus ar augstākiem standartiem, tostarp tādus, kuri cietušajām personām nodrošina augstāku aizsardzības un atbalsta līmeni.*
- (92) Tā kā šīs direktīvas mērķi — proti, visā Savienībā novērst un apkarot vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, balstoties uz kopējiem minimālajiem noteikumiem —, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet iecerēto pasākumu mēroga un iedarbības dēļ šo mērķi var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar LES 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu ar šo direktīvu nosaka tikai to, kas ir vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai.

- (93) Saskaņā ar 3. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, Īrija **2022. gada 22. jūnija** vēstulē ir paziņojusi, ka tā vēlas piedalīties šīs direktīvas pieņemšanā un piemērošanā.
- (94) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD, Dānija nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā, un Dānijai šī direktīva nav saistoša un nav jāpiemēro.
- (95) Saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1725 42. panta 1. punktu ir notikusi apspriešanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju, kas 2022. gada **5. aprīlī** sniedza atzinumu, IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. NODAĻA
VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Ar šo direktīvu tiek paredzēti noteikumi, lai novērstu un apkarotu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Ar to nosaka minimālos noteikumus attiecībā uz:
 - a) noziedzīgu nodarījumu definēšanu un sodu noteikšanu sieviešu un bērnu seksuālas izmantošanas un datornoziedzumu jomās;
 - b) visu veidu vardarbībā pret sievietēm vai vardarbībā ģimenē cietušo personu tiesībām pirms kriminālprocesa, tā laikā un *atbilstoši ilgu laiku* pēc tā;
 - c) cietušo personu aizsardzību *un* atbalstu, *profilaksi un agrīnu intervenci*.
2. *Šīs direktīvas 3. līdz 7. nodaļa attiecas uz visām personām, kas cietušas vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē noziedzīgos nodarījumos neatkarīgi no minēto personu dzimuma. Šādas cietušās personas ir visi cietušie nodarījumos, par kuriem 2. nodaļā paredzēta kriminālatbildība, kā arī cietušie jebkuros citos vardarbības aktos pret sievietēm vai no vardarbības ģimenē, par ko kriminālatbildība paredzēta citos Savienības vai valsts tiesību aktos.*

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- a) “vardarbība pret sievietēm” ir **ar dzimumu saistīti vardarbības akti**, kuri ir vērsti pret sievieti vai meiteni, jo viņa ir sieviete vai meitene, vai kuri nesamērīgi skar sievietes vai meitenes, un tādējādi rada vai var radīt miesas bojājumus, kā arī seksuālu, psiholoģisku vai ekonomisku kaitējumu vai ciešanas, tostarp draudi veikt šādas darbības, piespiešana vai patvaļīga brīvības atņemšana neatkarīgi no tā, vai tā notiek sabiedriskās vai privātās dzīves laikā;
- b) “vardarbība ģimenē” ir visi fiziskas, seksuālas, psiholoģiskas vai ekonomiskas **vardarbības akti**, kuri notiek ģimenē vai mājsaimniecībā, neatkarīgi no bioloģiskajām vai juridiskajām ģimenes saitēm, vai starp bijušajiem vai pašreizējiem laulātajiem vai partneriem, neatkarīgi no tā, vai noziedzīga nodarījuma izdarītājam ir vai ir bijusi kopīga dzīvesvieta ar cietušo personu;
- c) “cietusī persona” ir jebkura persona neatkarīgi no **tās** dzimuma, kurai nodarīts kaitējums, ko tieši izraisījuši šīs direktīvas darbības jomā esoši vardarbības akti **pret sievietēm vai vardarbība ģimenē**, tostarp **bērni, kuriem nodarīts kaitējums, jo viņi ir bijuši liecinieki** vardarbībai **ģimenē**;

- d) “*mitināšanas pakalpojuma sniedzējs*” ir mitināšanas pakalpojuma sniedzējs, kā definēts Regulas (ES) 2022/2065 3. panta g) punkta *iii*) apakšpunktā;
- e) “*starpniecības pakalpojumu sniedzējs*” ir *starpniecības pakalpojumu sniedzējs, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2022/2065 3. panta g) punktā;*

█

- f) “bērns” ir persona, kas ir jaunāka par 18 gadiem;

█

- g) “apgādājamais” ir cietušās personas bērns vai jebkura persona, kas nav noziedzīga nodarījuma izdarītājs vai aizdomās turētais un kas dzīvo vienā mājsaimniecībā ar cietušo, un kam cietusī persona nodrošina aprūpi un atbalstu;

- h) “kompetentā iestāde” ir jebkura publiska iestāde, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem izraudzīta par kompetentu veikt šajā direktīvā paredzēto pienākumu.*

2. NODAĻA

NOZIEDZĪGI NODARĪJUMI SAISTĪBĀ AR SIEVIEŠU UN BĒRNU SEKSUĀLU IZMANTOŠANU UN DATORNOZIEGUMI

3. pants

Sieviešu dzimumorgānu kropļošana

Dalībvalstis nodrošina, ka par turpmāk norādīto tīšu rīcību ir piemērojams sods kā par noziedzīgu nodarījumu:

- a) par lielo kaunuma lūpu (*labia majora*), mazo kaunuma lūpu (*labia minora*) vai klitora pilnīgu vai daļēju ekscīziju, infibulāciju vai jebkādu citu sakropļošanu;
- b) par sievietes vai meitenes piespiešanu vai panākšanu, lai tiktu veikta kāda no a) apakšpunktā minētajām darbībām.

4. pants

Piespiedu laulība

Dalībvalstis nodrošina, ka par turpmāk norādīto tīšu rīcību ir piemērojams sods kā par noziedzīgu nodarījumu:

- a) *pilngadīga persona vai bērns tiek piespiests stāties laulībā;*
- b) *pilngadīgas personas vai bērna vilināšana uz tādas valsts teritoriju, kas nav minētās personas vai bērna dzīvesvietas valsts, nolūkā piespiest minēto personu vai bērnu stāties laulībā.*

5. pants

Intīma rakstura vai manipulētu materiālu kopīgošana bez piekrišanas

1. Dalībvalstis nodrošina, ka par turpmāk norādīto tīšu rīcību ir piemērojams sods kā par noziedzīgu nodarījumu:

- a) attēlu, videomateriālu vai *līdzīgu* materiālu, kuros atspoguļotas *nepārprotami seksuālas* darbības vai personas ķermeņa intīmās daļas, publiskošana ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju ("IKT") palīdzību *bez minētās personas piekrišanas, ja pastāv liela varbūtība, ka šāda rīcība minētajai personai var radīt būtisku kaitējumu;*

- b) tāda attēlu, videomateriālu vai *līdzīgu* materiālu radīšana, *manipulēšana vai pārveidošana*, kas liek izskatīties tā, it kā persona būtu iesaistīta *nepārprotami seksuālās* darbībās, un to pēcāka *publiskošana* ar IKT palīdzību *bez minētās personas piekrišanas, ja pastāv liela varbūtība, ka šāda rīcība minētajai personai var radīt būtisku kaitējumu* ■ ;
- c) par draudēšanu veikt a) vai b) apakšpunktā minētās darbības, lai piespiestu kādu personu izdarīt, piekrist vai atturēties veikt kādas noteiktas darbības.

2. *Šā panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts neskar pienākumu ievērot Hartā noteiktās tiesības, brīvības un principus, un to piemēro, neskarot Savienības vai valstu tiesību aktos īstenotos pamatprincipus, kas saistīti ar vārda un informācijas brīvību un mākslas un zinātnes brīvību.*

6. pants

Kibervajāšana

Dalībvalstis nodrošina, ka **1** tīšas darbības, kas vērstas uz citas personas vairākkārtēju vai ilgstošu **2** novērošanu bez minētās personas piekrišanas vai juridiskas atļaujas to darīt, izmantojot IKT, lai izsekotu vai uzraudzītu attiecīgās personas pārvietošanos un darbības, **ja pastāv liela varbūtība, ka šāda rīcība var radīt būtisku kaitējumu minētajai personai, ir sodāma kā noziedzīgs nodarījums.**

1 7. pants

Kiberuzmākšanās

Dalībvalstis nodrošina, ka par turpmāk norādīto tīšu rīcību ir piemērojams sods kā par noziedzīgu nodarījumu:

- a) **vairākkārtēja vai ilgstoša iesaistīšanās draudošā rīcībā**, kas vērsta pret kādu personu, **vismaz tad, ja šāda rīcība ar IKT palīdzību ietver draudus izdarīt noziedzīgus nodarījumus un ja pastāv liela varbūtība, ka šāda rīcība var izraisīt nopietnas bailes par minētās personas savu vai savu apgādājamo drošību;**

- b) *iesaistīšanās kopā ar citām personām, izmantojot IKT, publiski pieejamā draudošā vai apvainojošā rīcībā, kas vērsta pret personu, ja pastāv liela varbūtība, ka šāda rīcība var radīt nopietnu psiholoģisku kaitējumu minētajai personai;*
- c) *nelūgta attēla, video vai cita līdzīga materiāla, kurā attēloti dzimumorgāni, nosūtīšana personai, ja pastāv liela varbūtība, ka šāda rīcība minētajai personai var radīt nopietnu psiholoģisku kaitējumu;*
- d) *tādu materiālu publiskošana, kuros ir personas dati, bez minētās personas piekrišanas, lai mudinātu citas personas radīt minētajai personai fizisku vai nopietnu psiholoģisku kaitējumu.*

8. pants

Kiberkūdīšana uz vardarbību vai naidu

1. Dalībvalstis nodrošina, ka tīša kūdīšana uz vardarbību vai naidu pret personu grupu vai kādu locekli šādā grupā, kas definēta saistībā ar **█** dzimumu, **█** *publiski ar IKT palīdzību, izplatot* šādu kūdīšanu saturošus materiālus, ir sodāma kā noziedzīgs nodarījums.
2. *Šā panta 1. punkta nolūkos dalībvalstis var izvēlēties sodīt tikai tādas darbības, kuras vai nu izdarītas veidā, kas varētu traucēt sabiedrisko kārtību, vai arī ir apdraudošas, aizskarošas vai pazemojošas.*

9. pants

Kūdišana, palīdzēšana, atbalstīšana un mēģinājums

1. Dalībvalstis nodrošina, ka kādu no **3. līdz 6. pantā un 7. panta pirmās daļas b) apakšpunktā** minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas kūdišana ir sodāma kā noziedzīgs nodarījums.
2. **Dalībvalstis nodrošina, ka palīdzēšana un atbalstīšana 3. panta pirmās daļas a) punktā un 4. līdz 8. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā ir sodāma kā noziedzīgs nodarījums.**
3. Dalībvalstis nodrošina, ka mēģinājums izdarīt kādu no 3. un 4. pantā minētajiem noziedzīgiem nodarījumiem ir sodāms kā noziedzīgs nodarījums.

10. pants

Sodi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka par **3.** līdz 9. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem ir paredzēti iedarbīgi, samērīgi un atturoši kriminālsodi.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka par 3. pantā minētajiem noziedzīgiem nodarījumiem kā maksimālo sodu piemēro brīvības atņemšanu uz vismaz pieciem gadiem .
3. ***Dalībvalstis nodrošina, ka par 4. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem kā maksimālo sodu piemēro brīvības atņemšanu uz vismaz trim gadiem.***
4. Dalībvalstis nodrošina, ka par **5. un 6. pantā, 7. panta pirmās daļas a), b) un d) punktā**, kā arī 8. pantā minētajiem noziedzīgiem nodarījumiem kā maksimālo sodu piemēro brīvības atņemšanu uz vismaz **vienu gadu**.

11. pants

Atbildību pastiprinoši apstākļi

Ciktāl turpmāk minētie apstākļi nav daļa no 3. līdz 8. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu sastāva elementiem, dalībvalstis *veic nepieciešamos pasākumus*, lai nodrošinātu, *ka saistībā ar attiecīgajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kas minēti minētajos pantos, par atbildību pastiprinošiem apstākļiem saskaņā ar attiecīgajiem valsts tiesību aktu noteikumiem var uzskatīt vienu vai vairākus šādus apstākļus:*

- a) nodarījums vai cits noziedzīgs nodarījums — vardarbība pret sievietēm vai vardarbība ģimenē — ir izdarīts atkārtoti;
- b) nodarījums ir izdarīts pret personu, kas ir neaizsargāta īpašu apstākļu dēļ, piemēram, atkarības situācijas vai fiziskas, garīgas, intelektuālas vai sensorās invaliditātes stāvokļa dēļ ;
- c) nodarījums ir izdarīts pret bērnu;
- d) nodarījums ir izdarīts bērna klātbūtnē;
- e) nodarījumu izdarījušas divas vai vairākas personas, kuras rīkojušās kopā;

- f) pirms nodarījuma vai tā laikā notikusi ārkārtīgi smaga vardarbība;
- g) nodarījums ir izdarīts, izmantojot ieroci vai draudot to izmantot;
- h) nodarījums ir izdarīts, izmantojot spēku vai draudot pielietot spēku, vai ar piespiešanu;
- i) darbības ir izraisījušas cietušās personas nāvi ■ vai smagus miesas bojājumus vai psiholoģisku kaitējumu cietušajai personai;
- j) noziedzīga nodarījuma izdarītājs ir bijis iepriekš notiesāts par tāda paša rakstura nodarījumiem;
- k) nodarījums ir izdarīts pret bijušo vai pašreizējo laulāto vai partneri;
- l) nodarījumu ir izdarījis ģimenes loceklis vai persona, kas dzīvo kopā ar cietušo;

m) nodarījums ir izdarīts, ļaunprātīgi izmantojot atzītu uzticību, autoritāti vai ietekmi;

■

n) *nodarījums ir izdarīts pret personu, jo minētā persona ir bijusi sabiedrības interešu pārstāvis, žurnālists vai cilvēktiesību aizstāvis;*

o) *noziedzīga nodarījuma nolūks bija saglabāt vai atjaunot tā dēvēto kādas personas, ģimenes, kopienas vai citas līdzīgas grupas “godu”;*

p) *noziedzīga nodarījuma mērķis bija sodīt cietušo personu par tās seksuālo orientāciju, dzimumu, ādas krāsu, reliģiju, sociālo izcelsmi vai politisko pārliecību.*

12. pants

Jurisdikcija

1. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai noteiktu tās jurisdikciju attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas minēti 3. līdz 9. pantā, ja:
 - a) noziedzīgs nodarījums ir pilnīgi vai daļēji izdarīts tās teritorijā; vai
 - b) noziedzīga nodarījuma izdarītājs ir minētās valsts valstspiederīgais.
2. Dalībvalsts informē Komisiju, ja tā nolemj paplašināt savu jurisdikciju, lai aptvertu 3. līdz 9. pantā minētos noziedzīgos nodarījumus, kas veikti ārpus tās teritorijas, ja:
 - a) noziedzīgs nodarījums ir izdarīts pret kādu tās valstspiederīgo vai pret kādu personu, kura ir pastāvīgais iedzīvotājs tās teritorijā; vai
 - b) noziedzīga nodarījuma nodarītājs ir pastāvīgais iedzīvotājs tās teritorijā.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka to jurisdikcija attiecībā uz 5. līdz 9. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem ietver situācijas, kad noziedzīgs nodarījums ir izdarīts, izmantojot IKT, kurām piekļūst no to teritorijas, neatkarīgi no tā, vai starpniecības pakalpojumu sniedzējs atrodas to teritorijā.
4. Gadījumos, kas minēti šā panta 1. punkta b) apakšpunktā, katra dalībvalsts nodrošina, ka tās jurisdikcija, **kura noteikta attiecībā uz 3. un 4. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem**, nav atkarīga no nosacījuma, ka minētajos pantos noteiktā darbība ir sodāma kā noziedzīgs nodarījums tajā valstī, kurā tā veikta.
5. Gadījumos, kas minēti šā panta 1. punkta b) apakšpunktā, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka to jurisdikcijas īstenošana nav atkarīga no nosacījuma, ka kriminālvajāšanu var sākt tikai, pamatojoties uz cietušās personas iesniegumu vietā, kur noziedzīgais nodarījums ir izdarīts, vai pamatojoties uz oficiālu tās valsts paziņojumu, kurā atrodas vieta, kur noziedzīgais nodarījums ir izdarīts.

13. pants

Noilguma termiņi

1. Dalībvalstis veic pasākumus, kuri vajadzīgi, lai paredzētu noilguma termiņu, kas dod iespēju izmeklēt 3. līdz 9. pantā minētus noziedzīgus nodarījumus, veikt par tiem kriminālvajāšanu, tiesvedību un tiesas nolēmumu pieņemšanu pietiekami ilgu laiku pēc minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas, ***lai pret tiem varētu vērsties iedarbīgi. Noilguma termiņš ir samērīgs ar attiecīgā noziedzīgā nodarījuma smagumu.***
2. Ja cietušais ir bērns, noilguma termiņš ***attiecībā uz 3. pantā minētajiem noziedzīgiem nodarījumiem*** nesākas, pirms cietušais nav sasniedzis 18 gadu vecumu.

3. NODAĻA

CIETUŠO AIZSARDZĪBA UN TIESU IESTĀŽU PIEEJAMĪBA

14. pants

Ziņošana par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē

1. Papildus cietušo personu tiesībām, iesniedzot sūdzību saskaņā ar Direktīvas 2012/29/ES 5. pantu, dalībvalstis nodrošina, ka cietušās personas, ***izmantojot piekļūstamus, viegli izmantojamus, drošus un plaši pieejamus kanālus***, var ziņot kompetentajām iestādēm par vardarbības ***aktiem*** pret sievietēm vai par vardarbību ģimenē. Tas ietver — ***vismaz attiecībā uz šīs direktīvas 5. līdz 8. pantā minētajiem kibernetiskajiem — iespēju ziņot tiešsaistē vai izmantojot citas pieejamas un drošas IKT, neskarot valsts procesuālos noteikumus par tiešsaistes ziņošanas formalizēšanu.***
Dalībvalstis nodrošina, ka iespēja ziņot tiešsaistē vai ar citu pieejamu un drošu IKT starpniecību ietver iespēju iesniegt pierādījumus, izmantojot pirmajā daļā minētos līdzekļus, neskarot valsts procesuālos noteikumus par pierādījumu iesniegšanas formalizēšanu.

2. ***Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajām personām ir pieejama juridiskā palīdzība saskaņā ar Direktīvas 2012/29/ES 13. pantu. Dalībvalstis var attiecināt juridisko palīdzību arī uz cietušajām personām, kas ziņo par noziedzīgiem nodarījumiem, ja valsts tiesību akti to paredz.***
3. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai mudinātu jebkuru personu, kas zina vai kam labticīgi ir aizdomas par to, ka ir notikuši vardarbības **akti** pret sievietēm vai vardarbības ģimenē vai ka ir gaidāmi **█** vardarbības akti, ziņot par to kompetentajām iestādēm, ***nebaidoties no negatīvām sekām.***
4. Dalībvalstis nodrošina, ka **█** veselības aprūpes speciālisti, ***uz ko attiecas to konfidencialitātes pienākumi, spēj ziņot*** kompetentajām iestādēm, ja viņiem ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pastāv tiešs risks, ka personai tiks nodarīti nopietni miesas bojājumi **█** vardarbības ***pret sievietēm vai vardarbības ģimenē dēļ*** **█** .

5. *Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad cietusī persona ir bērns, neskarot noteikumus par advokāta un klienta saziņas konfidencialitāti vai, ja tas paredzēts valsts tiesību aktos, grēksūdzes noslēpumu vai līdzvērtīgus principus, profesionāļiem, uz kuriem attiecas konfidencialitātes pienākumi saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ir iespēja ziņot kompetentajām iestādēm, ja tiem ir pamatots iemesls uzskatīt, ka vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē dēļ ir nodarīti nopietni miesas bojājumi bērnam.*
6. Ja bērni ziņo *kompetentajām iestādēm* par vardarbības *aktiem* pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, dalībvalstis nodrošina, ka ziņošanas procedūras ir drošas, konfidencialas, izstrādātas un pieejamas bērniem piemērotā veidā un saprotamā valodā, atbilstoši bērna vecumam un briedumam. *Dalībvalstis nodrošina, ka speciālisti, kas ir apmācīti strādāt ar bērniem, palīdz ziņošanas procedūrās, lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas bērna labākās intereses.* Dalībvalstis *nodrošina, ka gadījumos, kad persona, kura īsteno vecāka aizgādību pār bērnu, ir iesaistīta vardarbības aktā,* bērna iespējas ziņot par vardarbības aktu nav atkarīgas no personas, kas īsteno vecāku aizgādību pār bērnu, piekrišanas *un ka kompetentās iestādes veic pasākumus, kuri vajadzīgi, lai aizsargātu un nodrošinātu bērna drošību, pirms minētā persona tiek informēta par ziņošanu.*

I

15. pants

Izmeklēšana un kriminālvajāšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka personām, struktūrvienībām vai dienestiem, kas izmeklē vardarbības aktus pret sievietēm vai vardarbību ģimenē un veic kriminālvajāšanu, ir **atbilstošas zināšanas šajā jomā** un iedarbīgi instrumenti, lai efektīvi izmeklētu šādus vardarbības aktus un attiecībā uz tiem veiktu kriminālvajāšanu, jo īpaši, lai vāktu, analizētu un nodrošinātu elektroniskus pierādījumus kibervardarbības gadījumos, **kā norādīts 5. līdz 8. pantā**.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka paziņojumus par vardarbības **aktiem** pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumiem, nekavējoties apstrādā un nosūta kompetentajām iestādēm **izmeklēšanas un** kriminālvajāšanas **nolūkos un vajadzības gadījumā, lai pieņemtu aizsardzības pasākumus saskaņā ar 19. pantu**.

3. ***Kad kompetentajām iestādēm ir pamatots iemesls aizdomām, ka varētu būt izdarīts noziedzīgs nodarījums, tās bez nepamatotas kavēšanās pēc sūdzības saņemšanas vai pēc savas iniciatīvas efektīvi izmeklē vardarbības aktus pret sievietēm vai vardarbību ģimenē. Tās nodrošina, ka tiek reģistrēts oficiāls ieraksts, un attiecīgo konstatējumu un pierādījumu ierakstu saglabā saskaņā ar valsts tiesību aktiem.***
4. ***Lai palīdzētu brīvprātīgi nodrošināt pierādījumus, jo īpaši seksuālas vardarbības gadījumos, kompetentās iestādes bez liekas kavēšanās nosūta cietušās personas pie attiecīgajiem veselības aprūpes speciālistiem vai pie 25., 26. un 27. pantā minētajiem atbalsta dienestiem, kas specializējušies, lai palīdzētu nodrošināt pierādījumus*** ■ ***. Cietušās personas tiek informētas par to, cik svarīgi ir pierādījumus savākt pēc iespējas drīz.***
5. ***Dalībvalstis nodrošina, ka izvarošanas gadījumu izmeklēšana vai kriminālvajāšana par tiem nav atkarīga no tā, vai cietusī persona vai tās pārstāvis ziņo par nodarījumu, vai no cietušās personas vai tās pārstāvja saņemtas sūdzības un ka kriminālprocess netiek izbeigts tikai tūpēc, ka ziņojums vai sūdzība tiek atsaukta.***

16. pants

Individuāls novērtējums cietušo personu vajadzības noteikšanai pēc aizsardzības

1. ***Papildus prasībām veikt*** individuālu novērtējumu saskaņā ar Direktīvas 2012/29/ES 22. pantu dalībvalstis nodrošina, ka ***vismaz attiecībā uz personām, kas cietušas no seksuālās vardarbības un vardarbības ģimenē ir izpildītas šajā pantā noteiktās prasības.***
2. ***Pēc iespējas agrākā posmā, piemēram,*** pirmo reizi sazinoties ar kompetentajām iestādēm, ***vai iespējami drīz pēc tam, kad ar tām ir notikusi pirmā sazināšanās, cietušās personas īpašās aizsardzības vajadzības nosaka, veicot individuālu novērtējumu, vajadzības gadījumā sadarbojoties ar visām attiecīgajām kompetentajām iestādēm.***

3. Šā panta 2. punktā minētajā individuālajā novērtējumā galvenā uzmanība tiek pievērsta riskiem, ko rada noziedzīga nodarījuma izdarītājs vai aizdomās turētais.

Minētie riski var ietvert jebkuru no turpmāk minētā:

- a) atkārtotas vardarbības risks;
- b) miesas bojājumu ***vai psiholoģiska kaitējuma risks***;
- c) ***iespējamība izmantot ieročus un piekļūt tiem***;
- d) to, ka noziedzīga nodarījuma izdarītājs vai aizdomās turētais dzīvo kopā ar cietušo personu;
- e) noziedzīga nodarījuma izdarītāja vai aizdomās turētā narkotisko vielu vai alkohola pārmērīga lietošana;
- f) vardarbīga izturēšanās pret bērnu;
- g) garīgās veselības problēmas; vai
- h) ar vajāšanu saistītu uzvedību.

4. Šā panta 2. punktā minētajā *individuālajā* novērtējumā ņem vērā cietušās personas individuālos apstākļus, tostarp to, vai cietusī persona saskaras vai ir saskārusies ar diskrimināciju dzimuma dēļ apvienojumā ar jebkādu citu vai citiem *diskriminācijas* iemesliem, *kā minēts Hartas 21. pantā (“interseksuāla diskriminācija”)*, un līdz ar to saskaras ar paaugstinātu vardarbības risku, kā arī pašas cietušās personas viedokli un situācijas vērtējumu. To veic cietušās personas interesēs, īpašu uzmanību pievēršot vajadzībai izvairīties no sekundāras vai atkārtotas viktimizācijas.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka *kompetentās iestādes veic* atbilstošus aizsardzības pasākumus, *pienācīgi ņemot vērā* 2. punktā minēto individuālo novērtējumu. *Šādi pasākumi var ietvert:*
- a) pasākumus *saskaņā ar* Direktīvas 2012/29/ES 23. un 24. pantu;
 - b) ārkārtas lieguma rīkojumu, ierobežojošu rīkojumu vai aizsardzības rīkojumu pieņemšanu saskaņā ar šīs direktīvas 19. pantu;
 - c) pasākumus, kas nav šā punkta a) un b) apakšpunktā minētie pasākumi, lai kontrolētu noziedzīga nodarījuma izdarītāja vai aizdomās turētā uzvedību, jo īpaši saskaņā ar šīs direktīvas 37. pantu.

6. *Attiecīgā gadījumā* 2. punktā minēto individuālo novērtējumu veic sadarbībā ar *citām* attiecīgajām kompetentajām iestādēm atkarībā no procedūras posma un ar attiecīgajiem atbalsta dienestiem, piemēram, cietušo personu aizsardzības centriem, *specializētiem dienestiem, sociālajiem dienestiem, veselības aprūpes speciālistiem, patversmēm, specializētiem atbalsta dienestiem un citām attiecīgajām ieinteresētajām pusēm.*
7. Kompetentās iestādes regulāri *pārskata* 2. punktā minēto individuālo novērtējumu *un attiecīgā gadījumā īsteno jaunus vai atjaunina spēkā esošus aizsardzības pasākumus saskaņā ar 5. punktu, lai nodrošinātu, ka ar tiem risina cietušās personas pašreizējo situāciju.*
8. Tiek uzskatīts, ka apgādājamajiem ir īpašas aizsardzības vajadzības, neveicot 2. punktā minēto individuālo novērtējumu, *ja vien nekas neliecina par to, ka viņiem nav īpašu aizsardzības vajadzību.*

17. pants

Individuāls novērtējums par cietušo personu vajadzībām pēc atbalsta

1. Dalībvalstis nodrošina, ka, ņemot vērā 16. pantā minēto individuālo novērtējumu, kompetentās iestādes izvērtē cietušās personas **individuālās vajadzības pēc atbalsta saskaņā ar 4. nodaļu. Kompetentās iestādes novērtē apgādājamo** individuālā atbalsta vajadzības, kā paredzēts **4. nodaļā, ja vien nekas neliecina par to, ka viņiem nav īpašu atbalsta vajadzību.**
2. Individuālajam novērtējumam par **cietušo personu** vajadzībām pēc atbalsta saskaņā ar šā panta 1. punktu **piemēro** 16. panta 4., **6 un 7.** punktu.

18. pants

Nosūtīšana uz atbalsta dienestiem

1. Kad 16. un 17. pantā minētajos novērtējumos ir konstatētas speciālistu atbalsta, medicīniskās palīdzības vai aizsardzības vajadzības vai ja cietusī persona lūdz atbalstu, dalībvalstis nodrošina, ka atbalsta dienesti, **piemēram, specializētie atbalsta dienesti sadarbībā ar kompetentajām iestādēm**, sazinās ar cietušajām personām, lai piedāvātu atbalstu, **pienācīgi ņemot vērā minēto personu drošību. Dalībvalstis var noteikt, ka šādai saziņai ir nepieciešama cietušās personas piekrišana.**
2. Kompetentās iestādes **bez liekas kavēšanās un** koordinēti atbild uz **cietušās personas** aizsardzības un atbalsta **lūgumiem**.
3. **Vajadzības gadījumā** dalībvalstis nodrošina, ka **kompetentās iestādes** var nosūtīt cietušos bērnus ■ uz atbalsta dienestiem bez personu, kas īsteno vecāku aizgādību, iepriekšējas piekrišanas.

4. Nepieciešamības gadījumā, lai nodrošinātu, ka cietusī persona saņem pienācīgu atbalstu un aizsardzību, dalībvalstis nodrošina, ka **kompetentās iestādes** attiecīgajiem atbalsta dienestiem **nosūta** attiecīgos datus par cietušo personu un par **cietušās personas** situāciju. Šādus datus nosūta konfidenciāli. **Dalībvalstis var paredzēt, ka šādai datu nosūtīšanai ir nepieciešama cietušās personas piekrišana.**
5. Atbalsta dienesti glabā personas datus tik ilgi, cik nepieciešams atbalsta pakalpojumu sniegšanai, un jebkurā gadījumā ne ilgāk kā **piecus gadus** pēc pēdējā kontakta starp atbalsta dienestu un cietušo personu.

19. pants

Ārkārtas lieguma rīkojumi, ierobežojoši rīkojumi un aizsardzības rīkojumi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka situācijās, kad cietušās personas vai apgādājamo veselība vai drošība ir apdraudēta, kompetentās iestādes **tiēk pūlnvarotas bez liekas kavēšanās** izdot rīkojumus, kuri adresēti noziedzīga nodarījuma izdarītājam vai personai, kura turēta aizdomās par vardarbības aktu, kas ietverts šīs direktīvas darbības jomā, liekot uz pietiekamu laiku atstāt cietušās personas vai apgādājamo dzīvesvietu un aizliedzot noziedzīga nodarījuma izdarītājam vai aizdomās turētajam ierasties cietušās personas dzīvesvietā **vai pietuvoties tai tuvāk par noteiktu attālumu**, vai ierasties cietušās personas darbavietā, vai jebkādā veidā sazināties ar cietušo personu vai tās apgādājamajiem.

Šā punkta pirmajā daļā minētajiem rīkojumiem ir tūlītēja iedarbība, un tie nav atkarīgi no tā, vai cietusī persona ziņo par noziedzīgo nodarījumu, **nedz arī no tā, vai ir uzsākts individuāls novērtējums atbilstoši 16. pantam**.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentajām iestādēm **tiēk piešķirtas pūlnvaras** izdot ierobežojošus rīkojumus vai aizsardzības rīkojumus, lai **cietušajām personām, cik ilgi vien tas nepieciešams**, lai nodrošinātu aizsardzību pret jebkādu vardarbības aktu, uz ko attiecas šīs direktīvas darbības joma ■ .

3. ***Ja cietusī persona ir pilngadīga, dalībvalstis saskaņā ar valsts tiesību aktiem var pieprasīt, lai ārkārtas lieguma rīkojumi, ierobežojoši rīkojumi un aizsardzības rīkojumi, kā paredzēts 1. un 2. punktā, tiktu izdoti pēc cietušas personas lūguma.***
4. ***Gadījumos, kad tas ir varīgi no cietušās personas drošības viedokļa, dalībvalstis nodrošina, ka kompetentās iestādes informē cietušās personas par iespēju lūgt ārkārtas lieguma rīkojumu, ierobežojošu rīkojumu vai aizsardzības rīkojumu izdošanu, kā arī par iespēju lūgt lēmumu par aizsardzības rīkojumu pārrobežu atzīšanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/99/ES¹⁷ vai Regulu (ES) Nr. 606/2013¹⁸.***
5. Par visiem ārkārtas lieguma rīkojumu, ierobežojošu rīkojumu vai aizsardzības rīkojumu pārkāpumiem piemēro iedarbīgus, samērīgus un atturošus kriminālsodus vai citus juridiskus sodus. ***Dalībvalstis nodrošina, ka šāda pārkāpuma gadījumā vajadzības gadījumā tiek apsvērta 16. pantā minētā individuālā novērtējuma pārskatīšana saskaņā ar minētā panta 7. punktu.***

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/99/ES (2011. gada 13. decembris) par Eiropas aizsardzības rīkojumu (OV L 338, 21.12.2011., 2. lpp.).

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 606/2013 (2013. gada 12. jūnijs) par aizsardzības pasākumu savstarpēju atzīšanu civillietās (OV L 181, 29.6.2013., 4. lpp.).

6. *Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajām personām tiek piedāvāta iespēja bez liekas kavēšanās saņemt paziņojumu par ārkārtas lieguma rīkojuma, ierobežojoša rīkojuma vai aizsardzības rīkojuma pārkāpumu, kas varētu ietekmēt viņu drošību.*
7. Šis pants neuzliek dalībvalstīm pienākumu grozīt savas valsts sistēmas attiecībā uz ārkārtas lieguma rīkojumu un aizsardzības rīkojumu kvalificēšanu par tādiem, uz kuriem attiecas krimināltiesības, civiltiesības vai administratīvās tiesības.

20. pants

Cietušo personu privātās dzīves aizsardzība

■ Dalībvalstis nodrošina, ka kriminālprocesā ■ pierādījumi par cietušās personas seksuālo uzvedību pagātnē vai par citiem ar to saistītiem cietušās personas privātās dzīves aspektiem tiek pieļauti *vienīgi tad, kad tiem ir nozīme un kad tas ir nepieciešams.*

21. pants

Vadlīnijas tiesībsardzības un *prokuratūras* iestādēm

Dalībvalstis kompetentajām iestādēm, kas veic kriminālprocesu, *var izdot* vadlīnijas *par lietām, kuras saistītas ar vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē gadījumiem*, tostarp **■** vadlīnijas **■** attiecībā uz kriminālvajāšanu. Minētās vadlīnijas *ir dzimumsensitīvas, tām ir konsultatīvs raksturs, un tās var ietvert* norādījumus par to, kā:

- a) nodrošināt, ka tiek pareizi konstatēta jebkāda veida vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē;
- b) *vākt un glabāt attiecīgos pierādījumus, tostarp pierādījumus tiešsaistē;***
- c) veikt individuālos novērtējumus saskaņā ar 16. un 17. pantu, ***tostarp šādu novērtējumu pārskatīšanas procedūru;***
- d) *izskatīt lietas, kurās var būt nepieciešams izdot vai īstenot ārkārtas lieguma rīkojumus, ierobežojošus rīkojumus vai aizsardzības rīkojumus;***
- e) izturēties pret cietušajām personām, ņemot vērā pārdzīvotās traumas, dzimuma aspektus, ***invaliditāti*** un kā bērnam piemērotā veidā ***nodrošināt bērna tiesības tikt uzklautam un īstenot bērna labākās intereses;***

- f) nodrošināt, **ka pret cietušajām personām izturas cieņpilni un ka** process norit tā, ka netiek pieļauta sekundāra vai atkārtota viktimizācija;
 - g) nodrošināt labāku aizsardzību un **apmierināt visas attiecīgās** atbalsta vajadzības cietušajām personām, kas saskaras ar intersekcionālu diskrimināciju, kā paredzēts 33. panta 1. punktā;
 - h) **identificēt un izvairīties no** dzimumu stereotīpiem;
 - i) **palielināt informētību par visām cietušo personu grupām saistībā ar vardarbību ģimenē;**
 - j) nosūtīt cietušos uz **specializētiem** atbalsta **dienestiem, tostarp medicīnas dienestiem,** lai nodrošinātu atbilstošu cietušo personu aprūpi un to, ka vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumi tiek pienācīgi izskatīti **bez liekas kavēšanās;** un
 - k) **nodrošināt cietušo personu privātuma un konfidencialas informācijas aizsardzību.**
- Lai nodrošinātu, ka pirmajā daļā minētās vadlīnijas tiek pienācīgi atjauninātas, tās nepieciešamības gadījumā pārskata, ņemot vērā veidu, kādā tās tiek piemērotas praksē.**

22. pants

Valsts struktūru, *tostarp* līdztiesības iestāžu, loma

1. Dalībvalstis izraugās un veic nepieciešamos pasākumus, lai viena vai vairākas struktūras varētu veikt šādus uzdevumus:

- a) publicēt ziņojumus un sniegt ieteikumus par jebkādiem ar *vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē* saistītiem jautājumiem, *tostarp apkopot pastāvošo paraugpraksi*; un
- b) apmainīties ar pieejamo informāciju ar attiecīgām Eiropas struktūrām, piemēram, Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtu.

Piemērojot pirmo daļu, dalībvalstis var apspriesties ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

2. Šā panta 1. punktā minētās struktūras var būt daļa no līdztiesības iestādēm, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvām 2004/113/EK, 2006/54/EK un 2010/41/ES.

23. pants

Pasākumi konkrētu tiešsaistes materiālu izņemšanai

1. ***Neskarot Regulu (ES) 2022/2065***, dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka šīs direktīvas 5. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā **█** un 7. un 8. pantā minētie ***publiski pieejamie tiešsaistes materiāli*** tiek nekavējoties izņemti ***vai ka piekļuve tiem tiek bloķēta***.

Šā punkta pirmajā daļā minētie pasākumi ietver kompetentajām **█** iestādēm iespēju izdot **█** saistošus juridiskus rīkojumus izņemt šādus materiālus vai bloķēt piekļuvi tiem. ***Dalībvalstis nodrošina, ka šādi rīkojumi atbilst vismaz Regulas (ES) 2022/2065 9. panta 2. punktā izklāstītajiem nosacījumiem.***

2. ***Šā panta 1. punkta pirmajā daļā minētos rīkojumus adresē mitināšanas pakalpojuma sniedzējiem.***

Kad izņemšana nav iespējama, kompetentās iestādes var adresēt rīkojumus bloķēt piekļuvi attiecīgajam materiālam attiecīgajiem starpniecības pakalpojumu sniedzējiem, kas nav mitināšanas pakalpojuma sniedzēji, kuru rīcībā ir tehniski un operatīvi rīki veikt darbības attiecībā uz attiecīgo materiālu.

█

3. **■** Dalībvalstis nodrošina, ka tad, kad kriminālprocess par 5. panta 1. punkta a) vai b) **apakšpunktā**, 7. vai 8. pantā minētajiem nodarījumiem tiek izbeigts, nekonstatējot, ka ir ticis izdarīts šāds nodarījums, šā panta 1. punkta otrajā daļā minētie rīkojumi tiek atcelti un **šādu rīkojumu adresāti** tiek informēti par to.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka rīkojumi un citi 1. **■** punktā minētie pasākumi tiek īstenoti, ievērojot pārredzamas procedūras, un ka tiem piemēro atbilstīgus aizsardzības pasākumus, jo īpaši, lai nodrošinātu, ka minētie rīkojumi un citi pasākumi nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, un ir samērīgi un ka tiek pienācīgi ņemtas vērā visu **attiecīgo** iesaistīto personu tiesības un intereses, **tostarp viņu pamattiesības, kuras paredz Harta.**
- Dalībvalstis nodrošina, ka mitināšanas pakalpojuma sniedzējiem, citiem attiecīgajiem starpniecības pakalpojumu sniedzējiem un satura nodrošinātājiem, kurus skar 1. punkta otrajā daļā minētais rīkojums, ir tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību. Šādas tiesības ietver tiesības apstrīdēt šādu rīkojumu tās dalībvalsts tiesās, kurā atrodas kompetentā iestāde, kas rīkojumu izdevusi.**

5. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgā gadījumā **mitināšanas pakalpojumu sniedzēji vai jebkuri citi attiecīgi** starpniecības pakalpojumu sniedzēji informē **█** attiecīgos **satura nodrošinātājus, kurus skar 1. punkta otrajā daļā minētais rīkojums**, par iemesliem, kuru dēļ, ievērojot rīkojumus vai citus 1. punktā minētos pasākumus, ir izņemts materiāls vai bloķēta piekļuve tam, un **par iespēju** piekļūt tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.
6. Dalībvalstis nodrošina, ka materiāla izņemšana vai piekļuves bloķēšana tam, ievērojot 1. **█ punktā** minētos rīkojumus vai citus pasākumus, neliedz kompetentajām iestādēm **bez liekas kavēšanās** iegūt vai nodrošināt pierādījumus, kas vajadzīgi 5. panta **1. punkta** a) vai b) apakšpunktā, **█** 7. pantā vai 8. pantā minētā noziedzīgā nodarījuma izmeklēšanai un kriminālvajāšanai par to.

24. pants

Kompensācijas no noziedzīga nodarījuma izdarītājiem

1. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajai personai ir tiesības **saskaņā ar valsts tiesību aktiem** pieprasīt no noziedzīga nodarījuma izdarītājiem pilna apmēra atlīdzību par kaitējumu, kas radies **noziedzīga nodarījuma rezultātā**, saistībā ar vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē.
2. Dalībvalstis attiecīgā gadījumā nodrošina, ka cietušajām personām ir iespēja saņemt lēmumu par kompensāciju kriminālprocesa gaitā.

█

4. NODAĻA
ATBALSTS CIETUŠAJĀM PERSONĀM

25. pants

Speciālistu atbalsts cietušajām personām

1. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajām personām ir pieejami Direktīvas 2012/29/ES **8. panta 3. punktā un 9. panta 3. punktā** minētie speciālistu atbalsta dienestu pakalpojumi *neatkarīgi no tā, vai minētās personas ir iesniegušas oficiālu sūdzību. Ja pirmajā daļā minētie speciālistu atbalsta dienestu pakalpojumi netiek sniegti kā daļa no vispārējiem cietušo personu atbalsta pakalpojumiem, vispārējie un specializētie atbalsta pakalpojumi tiek koordinēti.*

Pirmajā daļā minētie specializētā atbalsta dienesti nodrošina:

- a) **informāciju un atbalstu** saistībā ar jebkādiem attiecīgiem **praktiskiem** jautājumiem, kuri ir kļuvuši aktuāli nozieguma rezultātā, tostarp par mājokļu, izglītības, *bērnu aprūpes*, apmācību, *finansiālā atbalsta* un palīdzības pieejamību, un lai turpinātu vai atrastu darbu;
- b) *informāciju par piekļuvi juridiskām konsultācijām, tostarp juridiskās palīdzības iespējai, ja tāda ir pieejama;*

- c) ***informāciju par un attiecīgā gadījumā nosūtīšanu uz dienestiem, kuri nodrošina medicīniskās un tiesu ekspertīzes, kuri var ietvert visaptverošus veselības aprūpes pakalpojumus, un informāciju par psihosociālajām konsultācijām un attiecīgā gadījumā nosūtīšanu uz tām, tostarp aprūpi saistībā ar traumu;***
- d) ***atbalstu 5. līdz 8. pantā minēto kibernoziegumu rezultātā cietušām personām, tostarp par to, kā dokumentēt kibernoziegumu, un informāciju par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un pasākumiem ar noziegumu saistīta tiešsaistes satura izņemšanai;***
- e) ***informāciju un attiecīgā gadījumā nosūtīšanu uz sieviešu atbalsta dienestiem, izvarošanas upuru krīzes centriem, patversmēm un seksuālas vardarbības upuru palīdzības centriem; un***
- f) ***informāciju un attiecīgā gadījumā nosūtīšanu uz speciālistu atbalsta dienestiem cietušajām personām, kuras ir pakļautas paaugstinātas vardarbības riskam, kas var ietvert rehabilitācijas un sociālekonomiskās integrācijas pakalpojumus pēc seksuālas izmantošanas.***

2. Šā panta 1.punktā minētos speciālistu atbalsta dienesta pakalpojumsniedz personīgi, **tos pielāgojot cietušo personu vajadzībām**, un tiem ir viegli piekļūt **un tiek plaši nodrošināta pieejamība**, tostarp tiešsaistē vai ar citiem piemērotiem līdzekļiem, piemēram, IKT palīdzību .
3. Dalībvalstis nodrošina pietiekamus cilvēkresursus un finanšu resursus, lai sniegtu 1. punktā minētos specializētos atbalsta pakalpojumus.
Ja 1. punktā minētos speciālistu atbalsta dienestu pakalpojumus sniedz nevalstiskās organizācijas, dalībvalstis tām nodrošina pienācīgu finansējumu, ņemot vērā publisko iestāžu jau sniegto specializēto atbalsta pakalpojumu proporciju.

4. Dalībvalstis nodrošina aizsardzības un speciālistu atbalsta dienestu pakalpojumus, kuri vajadzīgi, lai visaptveroši risinātu cietušo personu dažādās vajadzības, ***nodrošinot minētos pakalpojumus, tostarp tos, ko nodrošina nevalstiskās organizācijas***, tajās pašās telpās, ***koordinējot šādus pakalpojumus*** ■ ar ■ kontaktpunkta starpniecību vai ***atvieglojot*** piekļuvi šādiem pakalpojumiem, ***izmantojot vienotu tiešsaistes piekļuvi***.

Pirmajā daļā ***minētie*** pakalpojumi ietver ■ vismaz tiešu medicīnisko aprūpi un ***nosūtīšanu uz turpmāku medicīnisko aprūpi, kā paredzēts valsts veselības aprūpes sistēmā, kā arī*** sociālos pakalpojumus, psihosociālo atbalstu, juridiskos pakalpojumus un policijas darbību ***vai informāciju par šādiem dienestiem un norādēm par to, kur tos var atrast***.

5. Dalībvalstis ***nodrošina, ka tiek pieņemtas*** veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu speciālistiem paredzētas vadlīnijas un protokoli, par to, kā noteikt un sniegt pienācīgu atbalstu visu veidu vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušajām personām, tostarp par cietušo personu nosūtīšanu uz attiecīgajiem atbalsta dienestiem ***un par to, kā izvairīties no sekundāras viktimizācijas.***

Pirmajā daļā minētajās vadlīnijās un protokolos norāda, kā gādāt par cietušo personu specifiskajām vajadzībām, kuras ir pakļautas paaugstinātam šādas vardarbības riskam, jo saskaras ar diskrimināciju dzimuma dēļ apvienojumā ar citiem diskriminācijas iemesliem.

Pirmajā daļā minētās vadlīnijas un protokolus sadarbībā ar speciālistu atbalsta pakalpojumu sniedzējiem izstrādā atbilstoši iegūtajām traumām, dzimumsensitīvā un bērniem piemērotā veidā un pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina, lai atspoguļotu izmaiņas tiesību aktos un praksē.

6. *Dalībvalstis nodrošina, ka tiek pieņemtas vadlīnijas un protokoli veselības aprūpes dienestiem, kas veic tiešu medicīnisko aprūpi, par cietušo personu identificēšanu un pienācīga atbalsta sniegšanu tām.*
Pirmajā daļā minētās vadlīnijas un protokoli attiecas uz pierādījumu glabāšanu un dokumentēšanu un to tālāku nosūtīšanu kompetentajiem tiesu ekspertīzes centriem saskaņā ar valsts tiesību aktiem.
7. Dalībvalstis *cenšas nodrošināt*, ka 1. punktā minētie speciālistu atbalsta dienestu pakalpojumi tiek nodrošināti arī krīzes laikā, piemēram, veselības krīžu laikā vai citās ārkārtas situācijās.
8. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētie speciālistu atbalsta dienestu pakalpojumi cietušajām personām ir pieejami pirms kriminālprocesa, tā laikā un atbilstošu laiku pēc kriminālprocesa beigām.

26. pants

Specializēts atbalsts no seksuālas vardarbības cietušām personām

1. Dalībvalstis nodrošina pienācīgi aprīkotus, viegli pieejamus krīzes centrus izvarošanas upuriem vai palīdzības centrus seksuālās vardarbības upuriem, **kuri var būt daļa no valsts veselības aprūpes sistēmas**, lai nodrošinātu efektīvu atbalstu seksuālā vardarbībā cietušām personām **un nodrošinātu izvarošanas seku klīnisko pārvaldību**, tostarp palīdzot **glabāt** un dokumentēt pierādījumus.

Pēc tam, kad nodarījums ticis izdarīts, pirmajā daļā minētie centri sniedz atbalstu, **ņemot vērā pārdzīvotās traumas, un vajadzības gadījumā nosūta pie speciālistiem** traumu pārvarēšanas jomā un uz cietušajām personām paredzētām **■** konsultācijām. **Dalībvalstis nodrošina, ka seksuālā vardarbībā cietušām personām ir piekļuve medicīniskajām un kriminālistikas ekspertīzēm. Šādas ekspertīzes var nodrošināt šajā punktā minētajos centros vai pēc nosūtījuma uz specializētiem centriem vai struktūrvienībām. Dalībvalstis nodrošina koordināciju starp nosūtīšanas centriem un kompetentajiem medicīnas un kriminālistikas centriem.**

Ja cietusī persona ir bērns, šādus pakalpojumus sniedz bērniem draudzīgā veidā.

2. *Dalībvalstis cietušajām personām no seksuālās vardarbības nodrošina savlaicīgu piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem, saskaņā ar valsts tiesību aktiem.*
3. Šā panta 1. **un** 2. punktā minētie pakalpojumi ir pieejami bez maksas, *neskarot tos pakalpojumus, ko sniedz saskaņā ar valsts veselības aprūpes sistēmu*, un ir pieejami jebkurā nedēļas dienā. Tie var būt daļa no 25. pantā minētajiem pakalpojumiem.
4. Dalībvalstis nodrošina 1. **un** 2. punktā minēto pakalpojumu pietiekamu ģeogrāfisko sadalījumu un kapacitāti visā konkrētās dalībvalsts teritorijā.
5. Šīs direktīvas 25. panta 3. un 7. punktu piemēro atbalsta sniegšanai saskaņā ar šo pantu no seksuālās vardarbības cietušām personām.

27. pants

Specializēts atbalsts personām, kas cietušas no sieviešu dzimumorgānu kropļošanas

1. Dalībvalstis nodrošina efektīvu, vecumam atbilstošu **un viegli pieejamu** atbalstu personām, kas cietušas no sieviešu dzimumorgānu kropļošanas, tostarp nodrošinot ginekoloģisku, seksoloģisku, psiholoģisku un traumu aprūpi un konsultācijas, kuras pielāgotas šādu cietušo specifiskajām vajadzībām, pēc nodarījuma izdarīšanas un tik ilgi, cik nepieciešams arī pēc tā. Šāds atbalsts ietver arī informācijas sniegšanu par valsts slimnīcām, kurās veic **ģenitāliju un** klitora rekonstrukcijas operācijas. Pirmajā daļā minēto atbalstu var sniegt 26. pantā minētie palīdzības centri vai jebkurš cits specializēts veselības centrs.
2. Šīs direktīvas 25. panta 3. un 7. punktu un 26. panta 3. punktu **piemēro** šajā pantā noteiktā atbalsta sniegšanai personām, kas cietušas no sieviešu dzimumorgānu kropļošanas.

28. pants

Specializēts atbalsts personām, kas cietušas no seksuālas uzmākšanās darbā ***Gadījumos, kad notiek seksuāla uzmākšanās darbā, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir noziedzīgs nodarījums***, dalībvalstis nodrošina, ka cietušajām personām un darba devējiem ir pieejami konsultāciju pakalpojumi **■**. Šādos pakalpojumos ietver ***informāciju*** par ***veidiem***, ar kādiem atbilstoši ***risināt*** šādus seksuālas uzmākšanās gadījumus, ***tostarp par*** pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, lai neļautu noziedzīga nodarījuma izdarītājam ierasties darba vietā **■**.

29. pants

Palīdzības tālruņa numuri cietušajām personām

1. Dalībvalstis ***nodrošina, ka*** bez maksas 24 stundas diennaktī un septiņas dienas nedēļā ***ir pieejami valsts*** mēroga palīdzības tālruņa numuri, lai sniegtu ***informāciju un*** konsultācijas cietušajām personām.
Pirmajā daļā minētos palīdzības tālruņa numurus var apkalpot speciālistu atbalsta dienesti saskaņā ar valsts praksi.
Pirmajā daļā minēto informāciju un konsultācijas sniedz ***konfidenciāli*** vai pienācīgi ņemot vērā ***cietušās personas*** anonimitāti.
Dalībvalstis tiek mudinātas pirmajā daļā minētos palīdzības tālruņa numurus nodrošināt arī, izmantojot citas ***drošas un pieejamas IKT***, tostarp tiešsaistes lietojumprogrammas.

2. Dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu šā panta 1. punktā minēto pakalpojumu pieejamību galalietotājiem ar invaliditāti, tostarp sniedzot atbalstu viegli saprotamā valodā. Minētie pakalpojumi ir pieejami saskaņā ar elektronisko sakaru pakalpojumu piekļūstamības prasībām, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/882¹⁹ I pielikumā.
3. ***Dalībvalstis cenšas nodrošināt arī to, ka 1. punktā minētie pakalpojumi tiek sniegti valodā, ko saprot cietušās personas, tostarp izmantojot tulkošanu pa tālruni.***
4. Šīs direktīvas 25. panta 3. un 7. punktu piemēro palīdzības tālruņa numura nodrošināšanai un atbalsta sniegšanai saskaņā ar šo pantu.
5. Dalībvalstis ***tiek mudinātas*** nodrošināt, ka 1. punktā minētie pakalpojumi personām, kas cietušas no vardarbības pret sievietēm, ir ***sasniedzami***, izmantojot saskaņotu numuru Savienības līmenī, proti, “116 016”, ***papildus jebkuram pastāvošam valsts numuram vai numuriem.***

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (OV L 151, 7.6.2019., 70. lpp.).

6. ***Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotāji ir atbilstoši informēti par palīdzības tālruņa eksistēšanu un numuriem, tostarp izmantojot regulāras informētības veicināšanas kampaņas.***

30. pants

Patvērums un cits pagaidu mājoklis

1. Nodrošinot patvērumu un citu piemērotu pagaidu mājokli, kas paredzēti Direktīvas 2012/29/ES 9. panta 3. punkta a) apakšpunktā ("patvērums un cits piemērots pagaidu mājoklis"), ***īpaši*** ņem vērā personu, kas cietušas no vardarbības ģimenē un seksuālas vardarbības, ***■ vajadzības ■***, ***tostarp to cietušo personu vajadzības, kuras pakļautas paaugstinātam vardarbības riskam.*** Tajos ***cietušajām personām*** palīdz atgūties, garantējot ***drošus, viegli piekļūstamus***, adekvātus un pienācīgus dzīves apstākļus, tālākā perspektīvā paredzot, ka tās atgriezīsies patstāvīgā dzīvē, ***un sniedzot informāciju par atbalsta pakalpojumiem un tālāku nosūtīšanu, tostarp turpmākai medicīniskai aprūpei.***
2. Patvērumu un citus piemērotus pagaidu mājokļus ***nodrošina pietiekamā skaitā, un tie ir viegli pieejami un*** aprīkoti, lai apmierinātu ***sieviešu*** īpašās vajadzības, ***tostarp nodrošinot patvērumu, kur uzturas tikai sievietes ar telpām bērniem, un nodrošinot bērnu, tostarp cietušo bērnu, tiesības un*** vajadzības.

3. Patvērums un cits piemērots pagaidu **mājoklis** ir pieejamas cietušajām personām un to apgādājamajiem, **kas nav sasnieguši 18 gadu vecumu**, neatkarīgi no viņu valstspiederības, pilsonības, dzīvesvietas vai uzturēšanās statusa.
4. Šīs direktīvas 25. panta 3. un 7. punktu piemēro patvērumam un citam piemērotam pagaidu mājoklim.

31. pants

Atbalsts cietušajiem bērniem

1. Dalībvalstis nodrošina, ka bērnam tiek nodrošināts specifisks un pienācīgs atbalsts, tiklīdz kompetentajām iestādēm ir pamatots iemesls uzskatīt, ka **bērns** varētu būt bijis pakļauts **vai varētu būt bijis** liecinieks vardarbībai pret sievietēm vai vardarbībai ģimenē. Atbalsts bērniem ir specializēts un **piemērots, atbilstoši bērna vecumam, attīstības vajadzībām un individuālajai situācijai**, vienlaikus ievērojot bērna labākās intereses.

2. Cietušajiem bērniem nodrošina vecumam atbilstošu medicīnisko aprūpi un emocionālu, psihosociālu, psiholoģisku un pedagoģisko atbalstu, ***kas ir pielāgots bērna attīstības vajadzībām un individuālajai situācijai***, un jebkādu citu piemērotu atbalstu, kas īpaši pielāgots vardarbības ģimenē gadījumos.
3. Ja ir nepieciešams nodrošināt pagaidu izmitināšanu, bērniem ***pēc tam, kad ir uzklasīti viņu viedokļi par šo jautājumu, ņemot vērā bērna vecumu un briedumu***, prioritārā kārtā kopā ar citiem ģimenes locekļiem, jo īpaši ar nevardarbīgu vecāku vai personu, kas īsteno vecāku aizgādību, nodrošina pastāvīgu vai pagaidu mājokli, kurš ir aprīkots ar atbalsta pakalpojumiem.
Izvērtējot jautājumus par pagaidu izmitināšanu, noteicošais ir bērna labāko interešu princips.

32. pants

Bērnu drošība

- 1. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgajām kompetentajām iestādēm ir piekļuve informācijai par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, kurā iesaistīti bērni, ciktāl tas nepieciešams, lai minēto informāciju varētu ņemt vērā, novērtējot bērna labākās intereses civilprocesā, kas attiecas uz šādiem bērniem.*
2. Dalībvalstis izveido un uztur drošas vietas, kur pieejama drošas kontaktēšanās iespēja starp bērnu un personu, kura īsteno vecāku aizgādību un kura ir noziedzīga nodarījuma izdarītājs vai tiek turēta aizdomās par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, ciktāl **vecāku aizgādību īstenojošai personai** ir saskarsmes tiesības. Dalībvalstis nodrošina uzraudzību, ko attiecīgā gadījumā un ievērojot bērna labākās intereses, veic apmācīti speciālisti.

33. pants

Mērķtiecīgs atbalsts cietušajām personām ar **interseksionālām** vajadzībām un riska grupām

1. Dalībvalstis nodrošina īpaša atbalsta sniegšanu cietušajām personām, ***kuras saskaras ar interseksionālu diskrimināciju un kuras ir pakļautas paaugstinātam vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē riskam.***
2. Atbalsta dienestiem saskaņā ar 25. līdz 32. pantu ir pietiekamas iespējas izmitināt cietušās personas ar invaliditāti, ņemot vērā viņu specifiskās vajadzības, tostarp sniegt personīgu palīdzību.

3. Atbalsta pakalpojumi ir pieejami trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir cietušās personas, **saskaņā ar Direktīvas 2012/29/ES 1. pantā minēto diskriminācijas aizlieguma principu.**

Dalībvalstis nodrošina, ka cietušās personas, kuras to pieprasa, var tikt turētas atsevišķi no cita dzimuma personām aizturēšanas telpās, kas paredzētas trešo valstu valstspiederīgajiem, uz kuriem attiecas atgriešanas procedūras, vai tikt izmitinātas atsevišķi uzņemšanas centros, kas paredzēti starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka personas var attiecīgajiem darbiniekiem ziņot par vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumiem **iestādēs** un uzņemšanas un aizturēšanas centros un ka ir spēkā **procedūras, ar ko nodrošina, ka to darbinieki vai kompetentās iestādes** atbilstoši un ātri izskata šādus ziņojumus saskaņā ar 16., 17. un 18. **pantā noteiktajām** prasībām.

5. NODAĻA

PREVENCIJA *UN AGRĪNA INTERVENĒCE*

34. pants

Preventīvi pasākumi

1. Dalībvalstis, *izmantojot vispusīgu un daudzslāņainu pieeju*, veic pienācīgus pasākumus, lai novērstu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē.
2. Preventīvie pasākumi ietver *mērķtiecīgu* izpratnes veicināšanas kampaņu *vai programmu, kuru mērķauditorija ir personas no agra vecuma, rīkošanu vai atbalstīšanu.*

Pirmajā daļā minētās kampaņas vai programmas var ietvert pētniecības un izglītības programmas, lai palielinātu plašas sabiedrības informētību un izpratni par visu veidu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē dažādajām izpausmēm un pamatcēloņiem, nepieciešamību novērst šādu vardarbību un attiecīgā gadījumā par tās sekām, jo īpaši attiecībā uz bērniem.

Attiecīgā gadījumā pirmajā daļā minētās programmas var izstrādāt sadarbībā ar attiecīgām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, *speciālistu dienestiem*, sociālajiem partneriem, ietekmētajām kopienām un citām ieinteresētajām personām.

3. Dalībvalstis informāciju par preventīviem pasākumiem, cietušo personu tiesībām, tiesu iestāžu un advokāta pakalpojumu pieejamību un pieejamajiem aizsardzības un atbalsta pasākumiem, *tostarp medicīnisko aprūpi*, dara pieejamu *un viegli pieejamu* plašai sabiedrībai, *ņemot vērā to, kāda valoda ir visplašāk lietotā to teritorijā*.
4. Mērķorientēti pasākumi ir *galvenokārt* vērsti uz *paaugstināta* riska grupām, *piemēram, tām, kas minētas 33. panta 1. punktā*.
Bērniem paredzēto informāciju vai nu pārformulē, vai pielāgo bērniem draudzīgā veidā. Informāciju ■ sniedz tādos formātos, lai tā būtu pieejama personām ar invaliditāti.
5. Preventīvie pasākumi jo īpaši ir vērsti uz cīņu pret kaitējošiem dzimumu stereotipiem, *dzimumu* līdztiesības *veicināšanu, savstarpēju respektēšanu un tiesībām uz personas neaizskaramību, mudinot visus, īpaši* vīriešus un zēnus, būt par pozitīvu paraugu, lai atbalstītu atbilstošas uzvedības izmaiņas visā sabiedrībā saskaņā ar šīs direktīvas mērķiem.
6. *Preventīvo pasākumu mērķis ir mazināt seksuālas izmantošanas upuru skaitu.*

7. Preventīvie pasākumi attīsta vai palielina jutīgumu pret sieviešu dzimumorgānu kropļošanas **un piespiedu laulību** kaitīgo praksi, **ņemot vērā to personu skaitu, kurus attiecīgajā dalībvalstī apdraud vai skar šāda prakse.**
8. Ar preventīvajiem pasākumiem īpaši vēršas pret **5. līdz 8. pantā minētajiem kibernoziegumiem**. Jo īpaši dalībvalstis nodrošina, ka šādi preventīvi pasākumi ietver digitālās pratības attīstīšanu, tostarp kritisku iesaistīšanos digitālajā pasaulē **un kritisko domāšanu**, lai lietotāji varētu identificēt kibervardarbības gadījumus un vērsties pret tiem, meklēt atbalstu un novērst to izdarīšanu.
Dalībvalstis veicina daudzdisciplīnu un ieinteresēto pušu sadarbību, tostarp **attiecīgo** starpniecības pakalpojumu **sniedzēju** un kompetento iestāžu, sadarbību, lai izstrādātu un īstenotu pasākumus **5. līdz 8. pantā minēto kibernoziegumu** apkarošanai.
9. **Neskarot Direktīvas 2006/54/EK 26. pantu**, dalībvalstis attiecīgajās valsts politikas jomās **veic atbilstīgus un piemērotus pasākumus, lai pievērstos jautājumam par seksuālo uzmākšanos darbā, kad tas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir uzskatāma par noziedzīgu nodarījumu**. Attiecīgajās valsts politikas jomās **var** apzināt un noteikt šā panta 2. punktā minētos mērķtiecīgos pasākumus nozarēm, kurās darbinieki ir visvairāk pakļauti šādam riskam.

35. pants

Īpaši pasākumi izvarošanas novēršanai un piekrišanas kā galvenā kritērija veicināšanai seksuālās attiecībās

1. *Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai veicinātu izmaiņas uzvedības modeļos, kas sakņojas vēsturiski nevienlīdzīgās varas attiecībās starp sievietēm un vīriešiem vai balstās uz stereotipiem par sieviešu un vīriešu lomām, jo īpaši seksuālo attiecību, dzimuma un piekrišanas kontekstā.*

Pirmajā daļā minēto pasākumu pamatā ir dzimumu līdztiesības, diskriminācijas aizlieguma un pamattiesību principi, un tie jo īpaši attiecas uz piekrišanas centrālo lomu seksuālās attiecībās, kas brīvprātīgi jāsniedz kā personas brīvas gribas izpausme.

Pirmajā daļā minētie pasākumi ietver izpratnes veicināšanas kampaņas vai programmas, mācību materiālu attiecībā uz piekrišanu pieejamības nodrošināšanu un izplatīšanu un plašu informācijas izplatīšanu par izvarošanas novēršanas pasākumiem.

Pirmajā daļā minētos pasākumus veicina vai īsteno regulāri, tostarp nepieciešamības gadījumā sadarbojoties ar pilsonisko sabiedrību un nevalstiskajām organizācijām, jo īpaši sieviešu organizācijām.

2. *Šā panta 1. punkta trešajā daļā minēto izpratnes veicināšanas kampaņu vai programmu mērķis jo īpaši ir uzlabot zināšanas par to, ka dzimumattiecības bez piekrišanas tiek uzskatītas par noziedzīgu nodarījumu.*
3. *Šā panta 1. punkta trešajā daļā minētie mācību materiāli attiecībā uz piekrišanu veicina izpratni, ka piekrišana jādod brīvprātīgi kā personas brīvas gribas, savstarpējas cieņas un tiesību uz seksuālo un fizisko neaizskaramību izpausme. Šādus materiālus pielāgo to personu vecumam, kam tie ir adresēti.*
4. *Šajā pantā minēto informāciju plaši izplata, lai informētu plašu sabiedrību par pašreizējiem izvarošanas novēršanas pasākumiem, tostarp par 37. pantā minēto intervences programmu pieejamību.*

36. pants

Apmācības un informācija speciālistiem

1. Dalībvalstis nodrošina, ka **darbinieki**, kas varētu nonākt saskarē ar cietušajām personām, **piemēram, policijas darbinieki un tiesu darbinieki**, saņem gan vispārējas, gan specializētas apmācības un mērķorientētu informāciju tādā apjomā, kas atbilst viņu kontaktam ar cietušajām personām, lai minētie speciālisti varētu identificēt vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumus, veikt preventīvus pasākumus, rīkoties saistībā ar šādiem gadījumiem, kā arī rūpēties par cietušajām personām, ņemot vērā **pārdzīvotās traumas, dzimumsensitīvā un** bērnam piemērotā veidā.
2. ***Dalībvalstis veicina vai piedāvā apmācības veselības aprūpes speciālistiem, sociālo dienestu un izglītības iestāžu personālam, kuri varētu nonākt saskarsmē ar cietušajām personām, lai speciālisti varētu identificēt vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumus un novirzīt cietušās personas uz specializētiem atbalsta dienestiem.***

3. *Neskarot tiesu neatkarību un atšķirības tiesu iestāžu organizācijā Savienībā, dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka kriminālprocesos un izmeklēšanā iesaistītajiem tiesnešiem un prokuroriem tiek nodrošināta gan vispārīgas, gan specializētas apmācības attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem, kas atbilst šādu tiesnešu un prokuroru darba pienākumiem. Šādu apmācību pamatā ir cilvēktiesības, tajā galveno uzmanību pievēršot cietušajām personām, un tās ir dzimumsensitīvas, invaliditātei atbilstīgas un bērnam atbilstošas.*
4. *Neskarot juridisko profesiju neatkarību, dalībvalstis iesaka, lai par juristu apmācībām atbildīgās personas viņiem nodrošinātu iespēju piedalīties gan vispārējās, gan specializētās apmācībās, lai palielinātu juristu izpratni par cietušo personu vajadzībām, ņemot vērā pārdzīvotās traumas, kā arī dzimumsensitīvā un bērnam piemērotā veidā.*

5. Attiecīgie veselības aprūpes speciālisti, tostarp pediatri, **ginekologi, dzemdību speciālisti**, vecmātes **un veselības aprūpes speciālisti, kas ir iesaistīti psiholoģiskā atbalsta sniegšanā**, saņem mērķtiecīgu apmācību, lai **kultūrsensitīvā** veidā apzinātu sievietu dzimumorgānu kropļošanas fiziskās, psiholoģiskās un seksuālās sekas un rīkotos, lai tās novērstu.
6. Personas, kas veic uzraudzības pienākumus darbavietā, gan publiskajā, gan privātajā sektorā, saņem mācības par to, kā atpazīt un novērst seksuālu uzmākšanos darbā un rīkotos saistībā ar šādiem gadījumiem, **kad tie saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir uzskatāmi par noziedzīgu nodarījumu**. Šādas personas un darba devēji saņem informāciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē ietekmi uz darbu un par trešo personu vardarbības risku.
7. Šā panta 1., 2. un 5. punktā minētie mācību pasākumi ietver apmācības par koordinētu **daudzdisciplināru** sadarbību, lai būtu iespējams vispusīgi un atbilstīgi rīkotos saistībā ar nosūtījumiem, kuri attiecas uz vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumiem.

8. Neskarot mediju brīvību un plurālismu, dalībvalstis ar mērķi samazināt vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē risku veicina un atbalsta mediju speciālistu organizāciju, mediju pašregulējuma struktūru un nozares pārstāvju vai citu attiecīgu neatkarīgu organizāciju sniegtu mediju apmācības pasākumu izveidi, lai vērstos pret sieviešu un vīriešu attēlojumu atbilstoši stereotipiem, sieviešu seksistisku atainošanu un cietušo vainošanu plašsaziņas līdzekļos.

Pirmajā daļā minētos *apmācības pasākumus var nodrošināt attiecīgās pilsoniskās sabiedrības organizācijas, nevalstiskās organizācijas, kas strādā ar cietušajām personām, sociālie partneri un citas ieinteresētās puses.*

9. Dalībvalstis nodrošina, ka iestādes, kas ir kompetentas saņemt ziņojumus par nodarījumiem no cietušajām personām, ir saņēmušas pienācīgu apmācību, lai varētu atvieglot un palīdzēt ziņošanā par šādiem noziedzīgiem nodarījumiem *un izvairītos no sekundāras viktimizācijas.*

10. Šā panta 1. līdz 5. punktā minētos apmācības pasākumus ***papildina ar atbilstīgiem turpmākiem apmācības pasākumiem***, tostarp par ***5. līdz 8. pantā minētajiem kinernoziegumiem***, un ir balstīti uz vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē specifiku. Šādi mācību pasākumi ***var*** ietvert mācības par to, kā apzināt un gādāt par specifiskajām aizsardzības un atbalsta vajadzībām, kādas ir cietušajām personām, kuras saskaras ar paaugstinātu vardarbības risku, jo piedzīvo intersekcionālo diskrimināciju.
11. Pasākumus saskaņā ar 1. līdz 9. punktu īsteno, neskarot tiesu neatkarību, reglamentēto profesiju pašorganizēšanos un atšķirības tiesu iestāžu organizācijā visā Savienībā.

37. pants

Intervences programmas

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek izveidotas mērķtiecīgas ■ intervences programmas, lai novērstu un mazinātu ■ vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē risku vai recidīva risku.
2. Šā panta 1. punktā minētās intervences programmas dara pieejamas ■ to *personu* dalībai, *kuras veikušass vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, un tās tiek nodrošinātas pieejamas citu tādu personu dalībai, kuras ir novērtētas, ka tiek pakļautas šādu nodarījumu izdarīšanas riskam. Tas var ietvert personas, kuras jūt vajadzību piedalīties, piemēram, baidoties, ka tās varētu izdarīt nodarījumus, kas saistīti ar vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē.*
3. *Dalībvalstis nodrošina, ka noziedzīga nodarījuma izdarītājs izvarošanas noziegumos tiek motivēts piedalīties 1. punktā minētajā intervences programmā.*

6. NODAĻA
KOORDINĀCIJA UN SADARBĪBA

38. pants

Politikas koordinēšana un koordinējošā struktūra

1. Dalībvalstis pieņem un īsteno efektīvu, visaptverošu un koordinētu valsts mēroga politiku, kas aptver visus attiecīgos pasākumus, lai novērstu un apkarotu visu veidu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē.
2. Dalībvalstis izraugās vai izveido *vienu vai vairākas* oficiālās struktūras, kas ir atbildīgas par politikas un pasākumu koordinēšanu, īstenošanu, pārraudzību un izvērtēšanu, lai novērstu un apkarotu visu veidu vardarbību, uz ko attiecas šī direktīva.
3. Minētā struktūra *vai struktūras, kas minētas 2. punktā*, koordinē 44. pantā minēto datu vākšanu un analizē un izplata tās rezultātus.
4. ***Dalībvalstis nodrošina politikas koordināciju centrālā līmenī, kā arī attiecīgā gadījumā reģionālā vai vietējā līmenī saskaņā ar valsts tiesību aktiem un neskarot kompetenču sadalījumu attiecīgajās dalībvalstīs.***

39. pants

Valstu rīcības plāni vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanai un apkarošanai

- 1. Līdz ... [pieci gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] dalībvalstīs, vajadzības gadījumā apspriežoties ar specializētiem atbalsta dienestiem, pieņem valsts rīcības plānus ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanai un apkarošanai.*
- 2. Valstu rīcības plānos, kas minēti 1. punktā, var iekļaut prioritātes un pasākumus vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanai un apkarošanai, to mērķus un uzraudzības mehānismus, resursus, kas vajadzīgi šādu prioritāšu un pasākumu īstenošanai, un to, kā minētie resursi ir jāpiešķir.*
- 3. Dalībvalstīs nodrošina, ka 1. punktā minētos valstu rīcības plānus pārskata un atjaunina, lai nodrošinātu, ka tie joprojām ir aktuāli.*

40. pants

Koordinācija un sadarbība starp aģentūrām

1. Dalībvalstis, **pienācīgi ņemot vērā valsts tiesību aktus vai praksi**, ievieš atbilstošus mehānismus, lai nodrošinātu efektīvu koordināciju un efektīvu sadarbību ■ starp attiecīgajām iestādēm, aģentūrām un struktūrām, tostarp **ombudiem**, vietējām un reģionālajām iestādēm, tiesībaizsardzības ■, tiesu iestādēm, **neskarot tiesu iestāžu neatkarību**, atbalsta **dienestiem, jo īpaši sievietes specializētajiem atbalsta dienestiem**, kā arī nevalstiskajām organizācijām, sociālajiem dienestiem, tostarp bērnu aizsardzības vai labklājības iestādēm, izglītības un veselības aprūpes sniedzējiem, sociālajiem partneriem, neskarot to autonomiju, un citām attiecīgām organizācijām un struktūrām, **aizsargājot cietušās personas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē un atbalstot tās**.
2. Šā panta 1. punktā minētie **koordinācijas un sadarbības** mehānismi jo īpaši attiecas, **ciktāl tas ir svarīgi**, uz individuāliem novērtējumiem saskaņā ar 16. un 17. pantu, aizsardzības un atbalsta pasākumu nodrošināšanu saskaņā ar 19. pantu un 4. nodaļu, konsultatīva rakstura **vadlīnijām** saskaņā ar 21. pantu un 36. pantā minētajiem speciālistu apmācības pasākumiem.

41. pants

Sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām

Dalībvalstis sadarbojas un **regulāri apspriežas ar** pilsoniskās sabiedrības organizācijām, tostarp nevalstiskajām organizācijām, kas strādā ar cietušām personām, jo īpaši par: **atbilstošu** atbalsta sniegšanu cietušām personām; politikas veidošanas iniciatīvām; informācijas un izpratnes veidošanas kampaņām; pētniecības un izglītības programmām; apmācībām; un cietušo personu atbalsta un aizsardzības pasākumu ietekmes uzraudzību un izvērtēšanu.

42. pants

Sadarbība ar starpniecības pakalpojumu sniedzējiem

Dalībvalstis *veicina pašregulējošu sadarbību starp attiecīgajiem starpniecības pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, rīcības kodeksu izstrādi. Dalībvalstis veicina informētību par pašregulācijas pasākumiem, ko attiecīgie starpniecības pakalpojumu sniedzēji pieņēmuši* saistībā *ar* šo direktīvu, jo īpaši par pasākumiem, kuru mērķis ir pastiprināt *mehānismus*, ko šādi starpniecības pakalpojumu sniedzēji īsteno, lai vērstos pret 23. panta 1. punktā minētajiem tiešsaistes materiāliem, un uzlabotu darbinieku apmācību par šajā direktīvā minēto noziedzīgo nodarījumu novēršanu attiecībā uz palīdzību un atbalstu šajā direktīvā paredzēto noziedzīgos nodarījumos cietušajām personām.

43. pants

Sadarbība Savienības līmenī

Dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, lai veicinātu savstarpēju sadarbību **un sadarbību Savienības līmenī** nolūkā uzlabot šīs direktīvas īstenošanu. Šādas sadarbības ietvaros dalībvalstis tiecas vismaz:

- a) apmainīties ar paraugpraksi savā starpā, **izmantojot izveidotus tīklus, kas nodarbojas ar jautājumiem, kuri saistīti ar vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē gadījumiem, kā arī ar Savienības aģentūrām to attiecīgo pilnvaru ietvaros**; un
- b) **vajadzības gadījumā savstarpēji konsultējoties individuālās lietās, tostarp ar Eurojust un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla krimināllietās starpniecību to attiecīgo pilnvaru ietvaros.**

█

Datu vākšana un pētniecība

1. Dalībvalstīs ir ieviesta sistēma statistikas datu vākšanai, apstrādei, sagatavošanai par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē izplatību ■ .
2. Šā panta 1. punktā minētajā statistikā iekļauj **vismaz** šādus reģistrētus datus, **kuri pieejami centralizētā līmenī** un kuri sadalīti pēc cietušo personu un noziedzīga nodarījuma izdarītāju dzimuma, vecuma **grupas (bērns/ pilngadīgais)**, attiecībām starp cietušo personu un noziedzīgā nodarījuma izdarītāju un noziedzīga nodarījuma veida:
 - a) no valsts administratīvajiem avotiem iegūto ■ paziņoto noziedzīgo nodarījumu un **notiesājošo spriedumu** par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē skaits gadā;
 - b) **cietušo personu skaits, kuras nogalinātas vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē rezultātā;**
 - c) **patversmju skaits un to kapacitāte katrā dalībvalstī; kā arī**
 - d) **uz valsts palīdzības tālruņa numuriem ienākušo zvanu skaits.**

3. Dalībvalstis *cenšas regulāri veikt aptaujas iedzīvotāju vidū, lai* novērtētu šīs direktīvas darbības jomā ietilpstošo visu veidu vardarbības izplatību un tendences. Pirmajā daļā minētajās aptaujas iegūtos datus dalībvalstis nosūta Komisijai (*Eurostat*), *tiklīdz tie kļūst pieejami*.
4. Lai nodrošinātu administratīvo datu salīdzināmību un *standartizāciju* visā Savienībā, dalībvalstis *cenšas* vākt administratīvos datus, pamatojoties uz datu vienotu sadalījumu, kas izstrādāts sadarbībā ar un saskaņā ar Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtu un atbilstoši tā izstrādātajiem *standartiem, ievērojot* 5. punktu. Tās katru gadu nosūta minētos datus Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtam. Nosūtītie dati nesatur personas datus.

5. Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts atbalsta dalībvalstis 2. punktā minētajā datu vākšanā, **■** tostarp nosakot kopīgus standartus, ***ņemot vērā iepriekš minētajā punktā noteiktās prasības.***
6. Dalībvalstis saskaņā ar šo pantu savāktos statistikas datus ***viegli piekļūstamā veidā*** dara pieejamus sabiedrībai. Minētajā statistikā neietver personas datus.
7. ***Vismaz līdz 2021.–2027. daudzgadu finanšu shēmas beigām Komisija atbalsta vai veic*** pētījumus par vardarbības, uz ko attiecas šī direktīva, pamatcēloņiem, sekām, biežumu un notiesāšanas rādītājiem.

7. NODAĻA
NOBEIGUMA NOTEIKUMI

45. pants

Ziņošana *un pārskatīšana*

1. Līdz ... [*astoņi* gadi no šīs direktīvas spēkā *stāšanās dienas*] dalībvalstis paziņo Komisijai visu attiecīgo informāciju par šīs direktīvas *darbību*, kas Komisijai vajadzīga, lai sagatavotu ziņojumu par šīs direktīvas novērtēšanu.
2. Pamatojoties uz informāciju, ko dalībvalstis sniegušas saskaņā ar 1. punktu, Komisija *izvērtē šīs direktīvas ietekmi un to, vai visā Savienībā ir sasniegts mērķis novērst un apkarot vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, un iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei. Minētajā ziņojumā jo īpaši izvērtē, vai ir nepieciešams paplašināt šīs direktīvas darbības jomu un ieviest jaunus nodarījumus. Vajadzības gadījumā minētajam ziņojumam pievieno tiesību akta priekšlikumu.*

3. *Līdz ... [astoņi gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] Komisija izvērtē, vai ir vajadzīgi turpmāki pasākumi Savienības līmenī, lai efektīvi apkarotu seksuālu uzņēmāšanos un vardarbību darbavietā, ņemot vērā piemērojamās starptautiskās konvencijas, Savienības tiesisko regulējumu attiecībā uz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos un tiesisko regulējumu par darba aizsardzību.*

46. pants

Saistība ar citiem Savienības tiesību aktiem

1. Šī direktīva neskar šādu tiesību aktu piemērošanu:
 - a) Direktīvā 2011/36/ES;
 - b) Direktīva 2011/93/ES;
 - c) Direktīva 2011/99/ES;
 - d) Direktīva 2012/29/ES;
 - e) Regula (ES) Nr. 606/2013;
 - f) Regula (ES) **2022/2065**.
2. Šīs direktīvas 3., 4. un 5. nodaļā paredzētos specifiskos preventīvos, aizsardzības un cietušo personu atbalsta pasākumus piemēro papildus tiem pasākumiem, kas noteikti Direktīvā 2011/36/ES, Direktīvā 2011/93/ES un Direktīvā 2012/29/ES.

47. pants

Preses brīvība un vārda brīvība citos medijos

Šī direktīva neietekmē īpašos atbildības režīmus, kas saistīti ar preses brīvības un vārda brīvības pamatprincipiem aizsargātajos medijos un kas darbojas dalībvalstīs ... [šīs direktīvas spēkā stāšanās diena], ar noteikumu, ka minētos režīmus var piemērot, pilnībā ievērojot Hartu.

48. pants

Noteikumu stingrības nemazināšanas klauzula

Šīs direktīvas īstenošana nav pamats, lai attaisnotu cietušo personu aizsardzības līmeņa samazināšanu. Šāda aizsardzības līmeņa samazināšanas aizliegums neskar dalībvalstu tiesības, ņemot vērā mainīgos apstākļus, noteikt normatīvus vai reglamentējošus noteikumus papildus tiem, kas ir spēkā ... [šīs direktīvas spēkā stāšanās diena], ar noteikumu, ka tiek ievērotas šajā direktīvā noteiktās minimālās prasības.

49. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz ... [*trīs* gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas]. Tās nekavējoties informē par to Komisiju.
Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu, vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce.
2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to valsts tiesību aktu noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

50. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

51. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm saskaņā ar Līgumiem.

...

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs / priekšsēdētāja*

Or. ##